

Transparentnost, odgovornost i rizici od
korupcije u opštinama na
severu Kosova

Transparentnost, odgovornost i rizici od korupcije u opštinama na severu Kosova

Autor: Ognjen Gogić

Izdavač: Centar za zastupanje demokratske
kulture (ACDC)

Podržano od: BIRN Kosovo

Ovu analizu pravnih politika pripremio je Centar za zastupanje demokratske kulture (ACDC). Stavovi i zaključci izneti u ovoj publikaciji isključivo su stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove BIRN Kosovo. srb Transparentnost odgovornost...

Severna Mitrovica, septembar 2026.

SADRŽAJ

Ključni nalazi	4
1. Uvod	5
2. Metodologija i dizajn istraživanja.....	7
3. Pravni i institucionalni okvir.....	8
4. Rezultati ankete sa građanima	10
5. Transparentnost, integritet i institucionalno funkcionisanje u praksi.....	16
6. Odnos lokalnog i centralnog nivoa nakon decembra 2025.....	25
7. Zaključak.....	28
8. Preporuke	30
9. Izvori	31

1. Kvalitet opštinskih usluga najčešće se ocenjuje kao osrednji: među ispitanicima koji su koristili opštinske usluge, 44,7% daje srednju ocenu, 34,2% pozitivnu, a 21,1% negativnu.
2. Dostupnost informacija ocenjuje se slabo: samo 25% ispitanika smatra da su informacije o radu opštine uglavnom ili potpuno dostupne, dok 44,7% javne nabavke ocenjuje kao uglavnom ili veoma netransparentne.
3. Najveći rizik od korupcije ispitanici vide u zapošljavanju u javnom sektoru: ovu oblast navodi 48,2%, a javne nabavke 35,7% ispitanika.
4. Percepcija korupcije je visoka, a iskustva sa nepravilnostima česta: 71,4% ispitanika smatra da je korupcija prisutna makar u određenoj meri, dok 39,3% navodi da je tokom prethodnih 12 meseci imalo lično iskustvo sa nepravilnostima u radu opštine.
5. Učešće u javnim raspravama i konsultacijama je veoma ograničeno: 80,4% ispitanika nikada nije učestvovalo u ovim procesima, a samo 19,7% smatra da građani mogu da utiču na odluke opštine.
6. Digitalna transparentnost ostaje nepotpuna: na opštinskim internet stranicama pojedine kategorije aktuelnih dokumenata i informacija nisu dostupne, sadržaj nije uvek ažuriran, a postoje i razlike u dostupnosti sadržaja na službenim jezicima.
7. Javne konsultacije i budžetske rasprave tokom 2026. su se sprovodile u nekim opštinama, ali se u trenutku pregleda nije mogla ujednačeno potvrditi dostupnost završnih izveštaja, primljenih predloga i odgovora opštine.
8. Objavljivanje dokumentacije o javnim nabavkama je nepotpuno: postoje posebne rubrike i pojedinačni dokumenti, ali nisu sistematski dostupne sve relevantne kategorije aktuelne dokumentacije.
9. Institucionalne slabosti odnose se na upravljanje imovinom, finansijsko izveštavanje, dodelu subvencija, evidencije zaposlenih, internu reviziju i nedostatak stručnog kadra.
10. Izazovi institucionalne tranzicije: diskontinuitet u dokumentaciji, evidencijama i administrativnim kapacitetima otežava rad novih lokalnih vlasti, dok intenzivan nadzor centralnog nivoaa ograničava njihovu mogućnost da samostalno sprovedu pojedine odluke.

1. Uvod

Lokalna samouprava predstavlja nivo vlasti sa kojim građani imaju najneposredniji kontakt. Od kvaliteta administrativnih i komunalnih usluga, dostupnosti informacija i profesionalnosti zaposlenih, preko zapošljavanja, javnih nabavki i subvencija, do mogućnosti građana da učestvuju u donošenju odluka, način funkcionisanja opštine direktno utiče na kvalitet svakodnevnog života i poverenje u institucije.

Na severu Kosova ova pitanja imaju dodatnu težinu zbog specifičnog razvoja lokalnih institucija. Četiri severne opštine, Severna Mitrovica, Zvečan, Leposavić i Zubin Potok, počele su da funkcionišu u okviru kosovskog sistema lokalne samouprave početkom 2014. godine, nakon Briselskog sporazuma iz aprila 2013. godine i prvih lokalnih izbora održanih po kosovskom pravnom okviru nakon toga. Na ovaj način uspostavljen je novi institucionalni okvir lokalne samouprave na severu Kosova.

Pomenuti institucionalni okvir, međutim, nije imao dug period stabilnog razvoja pre nego što je doživeo ozbiljan potres. U novembru 2022. godine predstavnici kosovskih Srba na severu Kosova napustili su lokalne i druge kosovske institucije. Nakon vanrednih lokalnih izbora održanih u aprilu 2023. godine, koje je ogromna većina srpskog stanovništva bojkotovala, četiri opštine su više od dve godine funkcionisale sa lokalnim vlastima koje nisu imale širi politički legitimitet među većinskim stanovništvom. Lokalni izbori održani u oktobru 2025. godine doveli su do nove institucionalne promene i povratka predstavnika Srpske liste na čelo sve četiri opštine. Nove lokalne vlasti preuzele su dužnost u decembru 2025. godine.

Novi institucionalni ciklus, međutim, nije započeo bez poteškoća. Tranziciju vlasti krajem 2025. godine pratili su novi praktični izazovi u funkcionisanju opština. Nove administracije preuzele su opštine u kojima su u pojedinim oblastima postojali problemi sa kontinuitetom dokumentacije i evidencija iz prethodnog perioda, kao i ograničeni administrativni i stručni kapaciteti, finansijske i tehničke poteškoće i jezičke barijere.¹ Ovakvi početni uslovi otežavali su preuzimanje pojedinih poslova i ponovno uspostavljanje redovnog funkcionisanja lokalne administracije.

U takvom kontekstu, pitanja transparentnosti, integriteta i kvaliteta lokalnog upravljanja na severu Kosova ne mogu se posmatrati odvojeno od stabilnosti institucija i kontinuiteta njihovog rada. Upravljanje javnim novcem, zapošljavanjem, ugovorima, subvencijama i drugim lokalnim resursima podrazumeva procedure i mehanizme kontrole čija efikasnost zavisi i od funkcionalnosti same administracije. Česte institucionalne promene, prekidi u radu, nedostajuća dokumentacija, ograničeni kapaciteti i sporovi između lokalnog i centralnog nivoa mogu dodatno

¹ UNMIK je povratak gradonačelnika kosovskih Srba nakon lokalnih izbora 2025. ocenio kao pozitivan razvoj, ali je istovremeno zabeležio probleme povezane sa institucionalnom tranzicijom, uključujući nedostatke u dokumentaciji, administrativne i kadrovske kapacitete i jezičke prepreke. United Nations, Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo, S/2026/264, <https://digitallibrary.un.org/record/4109530>.

otežati transparentno i predvidivo funkcionisanje opština i njihovu sposobnost da odgovore na potrebe građana.

Polazeći od toga, centralno pitanje ove analize jeste kako građani četiri severne opštine doživljavaju transparentnost, integritet i otvorenost lokalne uprave, u kojim oblastima prepoznaju najveće rizike od korupcije i u kojoj meri njihova iskustva i percepcije korespondiraju sa raspoloživim zvaničnim podacima. Analiza dodatno razmatra praktičnu primenu ključnih obaveza opštinske transparentnosti. Analiza istovremeno nastoji da utvrdi koje slabosti proizlaze iz načina upravljanja unutar samih opština, a koje treba posmatrati u širem kontekstu institucionalnog kontinuiteta i odnosa sa centralnim nivoom vlasti. Cilj je identifikovanje ključnih ranjivosti i prostora za unapređenje transparentnosti, integriteta i uključivanja građana.

Korupcija je u takvom okruženju važan deo problema, ali nije jedina analitička kategorija kroz koju se može razumeti funkcionisanje lokalnih institucija. Nedovoljna transparentnost, politički uticaj, neprofesionalno postupanje, nejednaka primena pravila, slabe unutrašnje kontrole ili zatvorenost prema građanima mogu stvarati pogodno okruženje za koruptivne prakse i često se sa njima prepliću. Ipak, između institucionalne slabosti, rizika od korupcije, percepcije korupcije i konkretno utvrđene zloupotrebe postoji važna razlika. Ova analiza zato posmatra korupciju u širem okviru institucionalnog integriteta, bez pretpostavke da svaka identifikovana slabost sama po sebi predstavlja dokaz koruptivnog ponašanja.

Posebnu pažnju zahteva i vremenski kontekst podataka koji se koriste u analizi. Deo raspoloživih institucionalnih informacija i revizorskih nalaza odnosi se na 2024. i najveći deo 2025. godine, odnosno na period pre promene vlasti u decembru 2025. godine. Ti nalazi zato služe prvenstveno za sagledavanje institucionalnog nasleđa i ranjivosti sa kojima su nove administracije započele mandat, a ne za ocenjivanje njihovog dosadašnjeg rada. Za procenu aktuelnog stanja ovi podaci dopunjeni su pregledom zvaničnih internet stranica četiri opštine na severu Kosova tokom septembra 2026. godine. Istovremeno, početak novog mandata pruža priliku da se deo nasleđenih problema adresira kroz unapređenje transparentnosti, profesionalizaciju administracije, jačanje unutrašnjih kontrola i obnovu odnosa sa građanima.

Analiza je organizovana u nekoliko celina. Nakon predstavljanja metodologije, daje se kratak pregled relevantnog pravnog i institucionalnog okvira. Centralni deo rada čini detaljna analiza rezultata istraživanja sa građanima, koja obuhvata iskustva sa opštinskim uslugama, dostupnost informacija, javne nabavke, percepciju korupcije i nepravilnosti, oblasti najvećeg rizika, spremnost na prijavljivanje i građansko učešće. Anketni nalazi potom se dopunjuju analizom transparentnosti i institucionalnog funkcionisanja četiri opštine na osnovu sekundarnih izvora, uključujući izveštaje Ministarstva administracije lokalne samouprave, Nacionalne kancelarije revizije i javno dostupne informacije na zvaničnim opštinskim stranicama. Administrativno uputstvo MALS br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama koristi se kao osnovno merilo za pregled ključnih obaveza transparentnosti i učešća građana. Posebno se razmatra odnos lokalnog i centralnog nivoa nakon promene vlasti u decembru 2025. godine, budući da su sporovi oko nadležnosti i sprovođenja opštinskih odluka postali važan deo aktuelnog institucionalnog okruženja. Na kraju se izdvajaju ključni zaključci i preporuke za unapređenje transparentnosti, integriteta i kvaliteta lokalnog upravljanja.

2. METODOLOGIJA I DIZAJN ISTRAŽIVANJA

Analiza se zasniva na kombinovanju anketnog istraživanja sa građanima i analize pravnog i institucionalnog okvira na osnovu sekundarnih izvora. Anketno istraživanje sprovedeno je putem upitnika koji su ispitanici samostalno popunjavali onlajn, preko digitalne platforme. Upitnik je bio dostupan na srpskom i albanskom jeziku.

Istraživanjem je bilo obuhvaćeno ukupno 56 ispitanika iz četiri opštine na severu Kosova. Iz Severne Mitrovice bilo je 30 ispitanika, odnosno 53,6% uzorka, iz Zvečana 11 ili 19,6%, iz Leposavića 9 ili 16,1%, a iz Zubinog Potoka 6 ili 10,7%.

Upitnik na srpskom jeziku popunilo je 47 ispitanika, dok je na albanskom jeziku bilo 9 odgovora. Među ispitanicima koji su koristili srpsku verziju bilo je 45 Srba, 1 Bošnjak i 1 Turčin, dok su svih 9 ispitanika koji su koristili albansku verziju bili Albanci. Albanski poduzorak bio je geografski koncentrisan, budući da je 8 od 9 ispitanika bilo iz Severne Mitrovice.

Upitnik je bio usmeren na stavove, iskustva i percepcije građana o pitanjima relevantnim za transparentnost i integritet lokalne uprave. Obuhvatio je korišćenje i kvalitet opštinskih usluga, dostupnost informacija o radu opštine, transparentnost javnih nabavki, najveće probleme u radu lokalnih vlasti, percepciju prisustva korupcije, iskustva sa nepravilnostima, oblasti u kojima građani prepoznaju najveći rizik od korupcije, spremnost na prijavljivanje, mogućnost građana da utiču na odluke i prepreke njihovom većem uključivanju. Tri otvorena pitanja omogućila su ispitanicima da dodatno opišu svoja iskustva i iznesu predloge za povećanje transparentnosti, smanjenje rizika od korupcije i veće učešće građana.

Rezultati pružaju indikativan uvid u stavove i iskustva ispitanika iz četiri severne opštine. Imajući u vidu veličinu i teritorijalnu strukturu uzorka, nalazi se prvenstveno posmatraju na nivou ukupnog uzorka, dok se poređenja između pojedinačnih opština i jezičkih grupa koriste oprezno i tamo gde mogu da doprinesu boljem razumevanju uočenih obrazaca.

Anketni podaci dopunjeni su analizom važećeg normativnog okvira i javno dostupnih institucionalnih podataka (desk analiza). Analizirani su propisi koji uređuju lokalnu samoupravu, pristup javnim dokumentima, otvorenost opštinske administracije, javne nabavke i relevantne mehanizme integriteta. Administrativno uputstvo MALS br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama korišćeno je kao normativni okvir za proveru dostupnosti odabranih informacija i dokumenata na zvaničnim internet stranicama četiri opštine na severu Kosova.

Korišćeni su i izveštaji Ministarstva administracije lokalne samouprave i Nacionalne kancelarije revizije, zvanične internet stranice četiri severne opštine, kao i relevantni međunarodni i nezavisni izvori. Među njima su izveštaji Ministarstva administracije lokalne samouprave o funkcionisanju, transparentnosti i učinku opština, kao i izveštaj Kosovskog demokratskog instituta (KDI) *Opštinski transparentometar 2024*.

Poseban pregled zvaničnih internet stranica četiri opštine sproveden je u septembru 2026. godine radi procene aktuelne javne dostupnosti opštinskih akata, budžetskih i finansijskih informacija, sadržaja o javnim konsultacijama i budžetskim raspravama, dokumentacije o javnim nabavkama,

informacija o pristupu javnim dokumentima, kontakt podataka i sadržaja na službenim jezicima. U okviru ovog pregleda, dokument ili informacija koji nisu pronađeni na zvaničnoj internet stranici evidentirani su kao javno nedostupni u trenutku pregleda, bez zaključka da takav dokument ili informacija ne postoje u opštinskoj administraciji.

Analiza je dopunjena razgovorima sa predstavnicima četiri opštine na severu Kosova, vođenim tokom septembra 2026. godine. Razgovori su korišćeni prvenstveno za razjašnjenje razloga za pojedine uočene nedostatke, administrativnih ograničenja sa kojima se aktuelne lokalne vlasti suočavaju i planiranih koraka za unapređenje transparentnosti i funkcionisanja opštinske administracije. Informacije dobijene na ovaj način korišćene su kao dodatni kontekst za sagledavanje javno dostupnih nalaza.

Posebna pažnja posvećena je vremenskom kontekstu nalaza o radu i funkcionisanju opština, odnosno razlikovanju podataka koji se odnose na period pre promene lokalnih vlasti u decembru 2025. godine od podataka o radu aktuelnih administracija. Pri tumačenju starijih podataka o dostupnosti sadržaja na opštinskim internet stranicama uzet je u obzir i prelazak na nove internet stranice krajem 2024. i početkom 2025. godine, uključujući migraciju sadržaja, što je moglo uticati na tada zabeleženu dostupnost pojedinih dokumenata i informacija.

3. PRAVNI I INSTITUCIONALNI OKVIR

Pravni okvir relevantan za transparentnost i integritet lokalne samouprave obuhvata nekoliko međusobno povezanih oblasti: položaj i nadležnosti opština, transparentnost i učešće građana, upravljanje javnim sredstvima, mehanizmi za sprečavanje korupcije i sukoba interesa, kao i nadzor zakonitosti opštinskog rada.

Osnovu sistema predstavlja Zakon o lokalnoj samoupravi, kojim su uređeni položaj i organizacija opština, njihove izvorne i poverene nadležnosti, funkcionisanje skupštine opštine i gradonačelnika, neposredno učešće građana, kao i odnos lokalnog i centralnog nivoa vlasti.² Širok obim izvornih nadležnosti znači da opštine samostalno donose odluke u nizu oblasti koje neposredno utiču na svakodnevni život građana i u kojima raspolazu značajnim javnim resursima.

Drugi deo okvira odnosi se na transparentnost rada i učešće građana. Zakon o pristupu javnim dokumentima garantuje pravo pristupa dokumentima javnih institucija i uspostavlja obavezu proaktivnog objavljivanja informacija.³ Na lokalnom nivou ove obaveze detaljnije uređuje Administrativno uputstvo o otvorenoj administraciji u opštinama.⁴ Ono objedinjuje pitanja transparentnosti opštinskog rada i participacije građana, uključujući objavljivanje informacija, rad opštinskih internet stranica, javne sastanke, konsultacije i druge oblike neposrednog uključivanja građana. Uputstvo detaljnije uređuje i način objavljivanja opštinskih akata, budžetskih i

² Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi, Službeni list Republike Kosovo, br. 28/2008, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530&langid=2>.

³ Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima, Službeni list Republike Kosovo, br. 13/2019, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=20505&langid=2>.

⁴ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Administrativno uputstvo MALS br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=84864>.

finansijskih informacija, obaveštavanja o javnim sastancima i konsultacijama, sprovođenja budžetskih rasprava, prikupljanja i razmatranja predloga građana i objavljivanja izveštaja o rezultatima konsultativnih procesa. Time predstavlja osnovni normativni okvir za pregled javne dostupnosti odabranih informacija i dokumenata u ovoj analizi.

Posebnu oblast čini upravljanje javnim sredstvima, a za ovu analizu naročito javne nabavke. Zakon o javnim nabavkama uređuje postupke nabavke roba, usluga i radova i postavlja principe efikasnog, ekonomičnog, transparentnog i pravičnog korišćenja javnih sredstava.⁵

Treći segment čine preventivni mehanizmi integriteta i sprečavanja korupcije. Zakon o Agenciji za sprečavanje korupcije uređuje mandat Agencije kao centralne nezavisne institucije zadužene za prevenciju korupcije, nadzor relevantnih obaveza javnih funkcionera i sprovođenje drugih preventivnih antikorupcijskih mehanizama.⁶ Njegov značaj za lokalni nivo proizlazi iz toga što se sistem prevencije korupcije odnosi i na opštinske funkcionere i institucije. Sa tim je neposredno povezan Zakon o sprečavanju sukoba interesa u vršenju javne funkcije, kojim se uređuju pravila za sprečavanje, identifikovanje i postupanje u situacijama u kojima privatni interes javnog funkcionera može uticati na nepristrasno obavljanje javne funkcije.⁷

Preventivni okvir dodatno upotpunjuje Zakon o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine i poklona, koji uređuje sistem prijavljivanja i kontrole imovine i poklona javnih funkcionera i drugih lica.⁸ Ove obaveze odnose se i na određene kategorije funkcionera i odgovornih lica na lokalnom nivou i predstavljaju jedan od mehanizama za prevenciju korupcije i sukoba interesa. Posebnu komponentu predstavlja prijavljivanje nepravilnosti i zaštita uzbunjivača. Zakon o zaštiti uzbunjivača uređuje prijavljivanje informacija koje ukazuju na ugrožavanje javnog interesa i zaštitu lica koja takve informacije prijavljuju.⁹

Za četiri severne opštine posebno je značajan i pravni okvir nadzora centralnog nivoa nad opštinskim aktima. Zakon o administrativnom razmatranju opštinskih akata uređuje postupak u kojem nadležni centralni organi proveravaju zakonitost odluka opština.¹⁰ Postupak je dodatno razrađen Uredbom o postupku administrativnog razmatranja opštinskih akata.¹¹ Ovaj deo pravnog okvira posebno je relevantan za događaje nakon decembra 2025. godine, kada su između novih lokalnih vlasti na severu i centralnih institucija otvoreni sporovi u vezi sa zakonitošću, sprovođenjem i granicama nadzora nad pojedinim opštinskim odlukama.

Posmatrani zajedno, ovi propisi uspostavljaju relativno širok formalni okvir za transparentnost, odgovorno upravljanje javnim resursima, sprečavanje sukoba interesa i korupcije i uključivanje

⁵ Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2772&langid=2>.

⁶ Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 08/L-017 o Agenciji za sprečavanje korupcije, Službeni list Republike Kosovo, br. 19/2022, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=60591&langid=2>.

⁷ Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 06/L-011 o sprečavanju sukoba interesa u vršenju javne funkcije, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16314&langid=2>.

⁸ Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 08/L-108 o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine i poklona, Službeni list Republike Kosovo, 10. avgust 2022, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=61304>.

⁹ Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 06/L-085 o zaštiti uzbunjivača, Službeni list Republike Kosovo, br. 22/2018, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18303&langid=2>.

¹⁰ Skupština Republike Kosovo, Zakon br. 08/L-284 o administrativnom razmatranju opštinskih akata, Službeni list Republike Kosovo, br. 24/2024, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=100034>.

¹¹ Vlada Republike Kosovo, Uredba br. 03/2026 o postupku administrativnog razmatranja opštinskih akata, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=117436>.

građana u lokalno odlučivanje. Za potrebe ove analize ključno pitanje zato nije samo postojanje formalnih pravila, već u kojoj meri se ona primenjuju u praksi, koliko je njihov efekat vidljiv građanima i da li postoje institucionalni kapaciteti i uslovi za njihovu doslednu primenu u četiri opštine na severu Kosova.

4. REZULTATI ANKETE SA GRAĐANIMA

U okviru ovog istraživanja sprovedena je anketa među građanima četiri opštine na severu Kosova, sa ciljem da se utvrdi kako oni ocenjuju rad lokalnih institucija, u kojim oblastima prepoznaju probleme transparentnosti i integriteta i koliko smatraju da mogu da utiču na lokalno odlučivanje. Posebna pažnja posvećena je iskustvima sa opštinskim uslugama, dostupnosti informacija, javnim nabavkama, percepciji korupcije i nepravilnosti, oblastima najvećeg rizika, spremnosti za prijavljivanje i građanskom učešću.

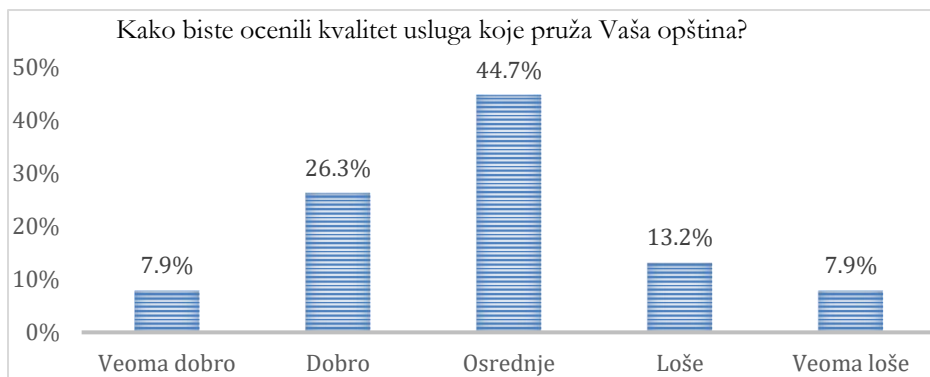
U nastavku su rezultati predstavljeni po tematskim celinama, počev od neposrednog iskustva građana sa opštinskim uslugama, preko transparentnosti i percepcije korupcijskih rizika, do pitanja građanskog učešća i odnosa prema prijavljivanju nepravilnosti.

4.1. Korišćenje i kvalitet opštinskih usluga

Od ukupno 56 ispitanika, 38, odnosno 67,9%, koristilo je neku uslugu svoje opštine tokom prethodnih 12 meseci, dok 18 ispitanika, odnosno 32,1%, nije. Značajan deo ispitanika tako je imao relativno skoro neposredno iskustvo sa lokalnom administracijom.

Među 38 ispitanika koji su koristili opštinske usluge, najveći broj, 44,7%, njihov kvalitet ocenjuje kao osrednji. Dobru ocenu daje 26,3%, a veoma dobru 7,9%, što zajedno čini 34,2% korisnika. Sa druge strane, 13,2% ocenjuje kvalitet usluga kao loš, a 7,9% kao veoma loš, odnosno ukupno 21,1% daje negativnu ocenu.

Odgovori na ovo pitanje ukazuju na pretežno umerenu procenu kvaliteta opštinskih usluga. Najčešća je srednja ocena, dok je udeo pozitivnih ocena veći od udela negativnih. Na osnovu ovog pitanja zato se ne može govoriti o izrazito negativnom iskustvu ispitanika sa samim pružanjem opštinskih usluga.

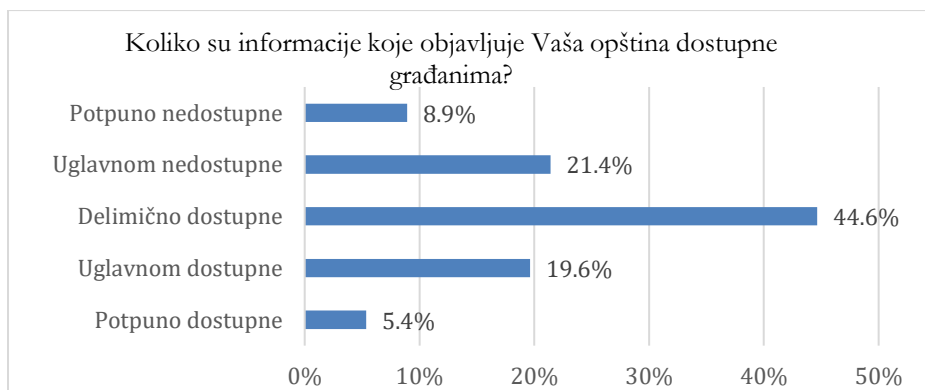
Grafikon 1. Kvalitet opštinskih usluga

4.2. Dostupnost informacija o radu opštine

Na pitanje koliko su informacije o radu njihove opštine dostupne građanima, 5,4% ispitanika smatra da su u potpunosti dostupne, dok ih 19,6% ocenjuje kao uglavnom dostupne. Ukupno četvrtina ispitanika daje pozitivnu ocenu dostupnosti informacija.

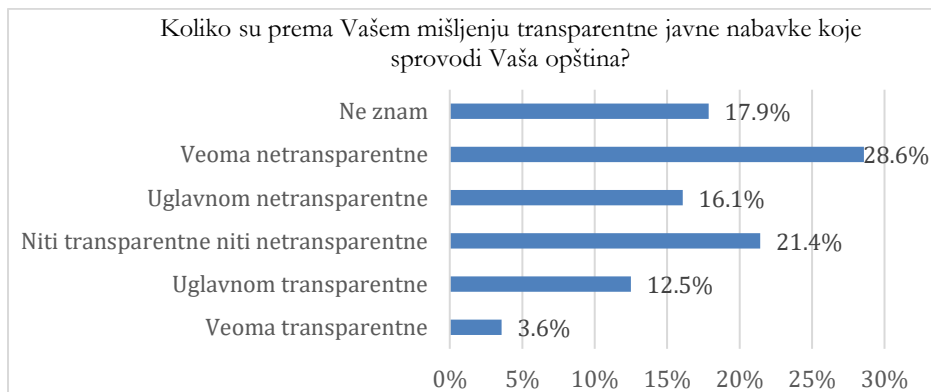
Najveći broj ispitanika, njih 44,6%, smatra da su informacije samo delimično dostupne. Još 21,4% ocenjuje ih kao uglavnom nedostupne, a 8,9% kao potpuno nedostupne. Ukupno 30,3% ispitanika daje negativnu ocenu.

Rezultati tako pokazuju da najveći deo ispitanika ne smatra da informacije u potpunosti izostaju, već da je njihova dostupnost ograničena ili nepotpuna. To pitanje je posebno relevantno za transparentnost lokalne uprave, budući da mogućnost građana da prate njen rad zavisi ne samo od formalnog postojanja informacija već i od njihove pristupačnosti i pravovremenosti.

Grafikon 2. Dostupnost informacija

4.3. Transparentnost javnih nabavki

Grafikon 3. Percepcija transparentnosti javnih nabavki

Percepcije transparentnosti javnih nabavki uglavnom su nepovoljne. Veoma transparentnim ih smatra 3,6% ispitanika, a uglavnom transparentnim 12,5%, što zajedno čini 16,1%.

Sa druge strane, 16,1% ih ocenjuje kao uglavnom netransparentne, dok ih 28,6% smatra veoma netransparentnim. Ukupno 44,7% ispitanika, dakle, daje negativnu ocenu transparentnosti javnih nabavki.

Neutralan odgovor daje 21,4%, dok 17,9% ispitanika navodi da ne zna koliko su javne nabavke transparentne. Relativno visok udeo odgovora „ne znam“ dodatno ukazuje na ograničenu vidljivost ove oblasti za deo građana.

4.4. Percepcija ključnih problema u radu opštine

Kada su ispitanici bili upitani da izdvoje jedan najveći problem u radu svoje opštine, dve ponuđene opcije bile su najčešće zastupljene. Nepotizam i partijsko zapošljavanje, kao i nedovoljnu komunikaciju sa građanima, kao ključne probleme navelo je po 21,4% ispitanika.

Korupciju kao najveći problem navelo je 10,7% ispitanika, isto koliko i neefikasnu administraciju. Loš kvalitet usluga izdvojilo je 8,9%, a nedovoljnu transparentnost i nedostatak odgovornosti zvaničnika po 7,1%. Samo 1,8% ispitanika smatra da opština nema značajniji problem.

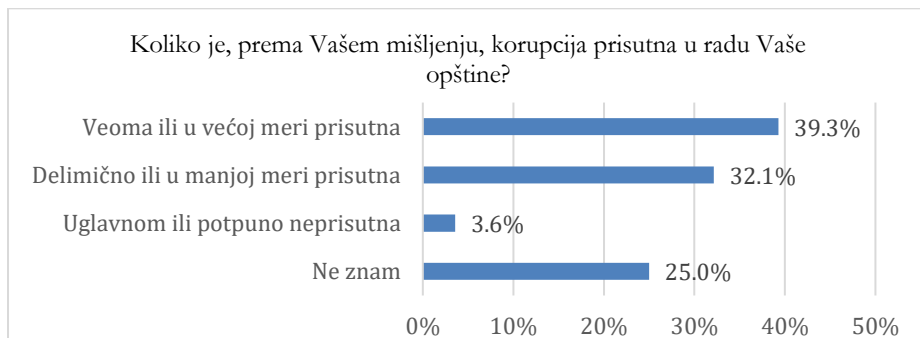
Ovakva raspodela odgovora pokazuje da se problemi integriteta lokalne uprave u percepciji građana ne svode samo na korupciju u užem smislu. Partijsko zapošljavanje, nedovoljna komunikacija, neefikasnost, manjak transparentnosti i nedostatak odgovornosti zajedno ukazuju na šire slabosti u načinu funkcionisanja lokalne uprave.

4.5. Percepcija prisustva korupcije

Na pitanje o prisustvu korupcije u radu opštine, 39,3% ispitanika daje odgovore koji ukazuju na to da je smatraju veoma ili u većoj meri prisutnom. Još 32,1% smatra da je prisutna delimično ili u manjoj meri. Ukupno 71,4% ispitanika, prema tome, smatra da je korupcija prisutna makar u određenoj meri.

Samo 3,6% ispitanika daje odgovore prema kojima je korupcija uglavnom ili potpuno odsutna, dok 25% kaže da ne zna kako bi ocenilo njenu prisutnost.

Ovi rezultati govore o percepciji prisustva korupcije. Oni su važni pre svega kao pokazatelj stepena poverenja građana u integritet lokalnih institucija i načina na koji ispitanici doživljavaju njihovo funkcionisanje.

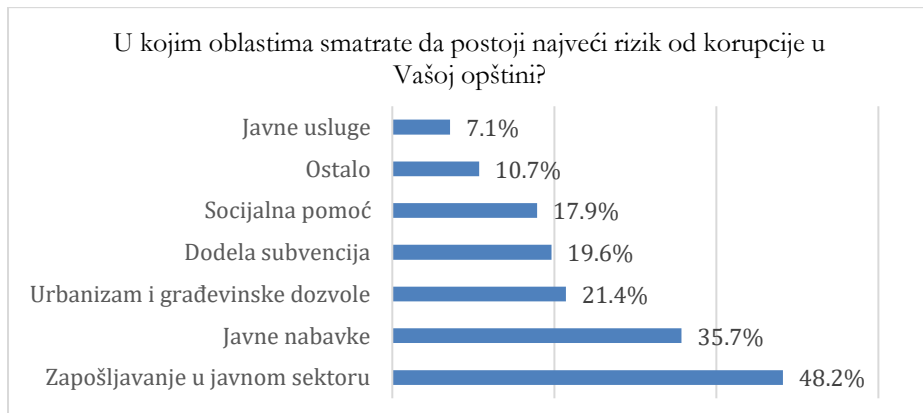

Grafikon 4. Prisustvo korupcije

4.6. Oblasti povećanog rizika od korupcije

Kada su ispitanici bili upitani da izdvoje oblasti u kojima vide najveći rizik od korupcije, najčešće je navedeno zapošljavanje u javnom sektoru, koje je označilo 48,2% ispitanika. Javne nabavke navodi 35,7%, urbanizam i građevinske dozvole 21,4%, subvencije 19,6% i socijalnu pomoć 17,9%.

Odgovori na ova pitanja pokazuju da ispitanici rizike od korupcije najčešće povezuju sa oblastima u kojima se odlučuje o zapošljavanju i raspodeli javnih sredstava, ugovora, dozvola i drugih koristi.

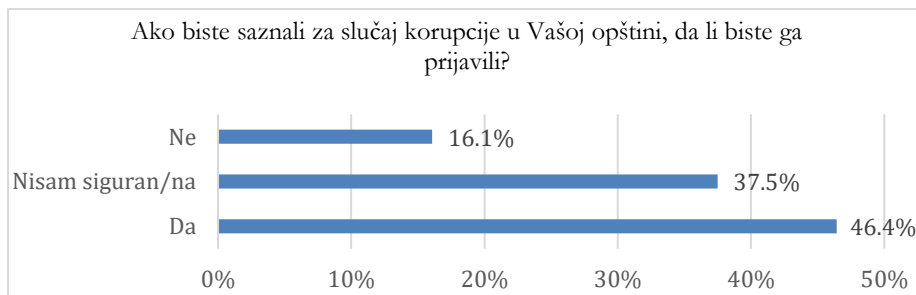

Grafikon 5. Oblasti u kojima građani vide najveći rizik od korupcije

4.7. Spremnost za prijavljivanje korupcije

Na pitanje da li su tokom prethodnih 12 meseci lično imali iskustvo sa nepravilnostima u radu opštine, 39,3% ispitanika odgovorilo je potvrdno, dok 35,7% navodi da nije imalo takvo iskustvo. Još 17,9% ispitanika nije sigurno kako bi ocenilo svoje iskustvo. Pojam nepravilnosti je, pritom, širi od korupcije i može obuhvatiti različite probleme u postupanju lokalne administracije.

Kada je reč o spremnosti za prijavljivanje korupcije, 46,4% ispitanika navodi da bi prijavilo slučaj za koji bi saznalo, dok 16,1% kaže da to ne bi učinilo. Značajan deo ispitanika, njih 37,5%, nije siguran da li bi korupciju prijavio.

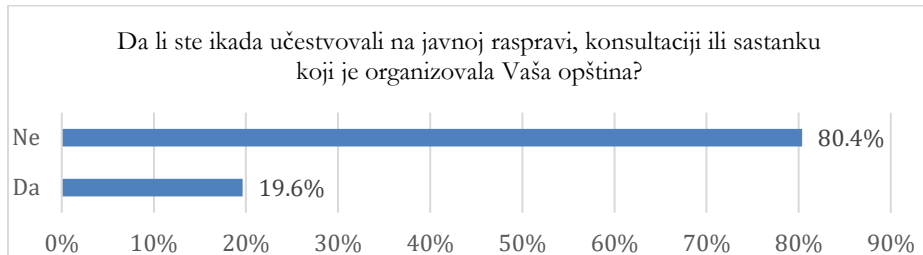

Grafikon 6. Spremnost građana da prijave slučaj korupcije

4.8. Učešće građana u javnim raspravama i konsultacijama

Na pitanje da li su ikada učestvovali na javnoj raspravi, konsultaciji ili sastanku koji je organizovala opština, 19,6% ispitanika odgovara potvrdno, dok 80,4% navodi da nije imalo takvo iskustvo.

Rezultati ukazuju na relativno ograničeno neposredno učešće ispitanika u formalnim mehanizmima komunikacije i konsultacija sa lokalnim vlastima.

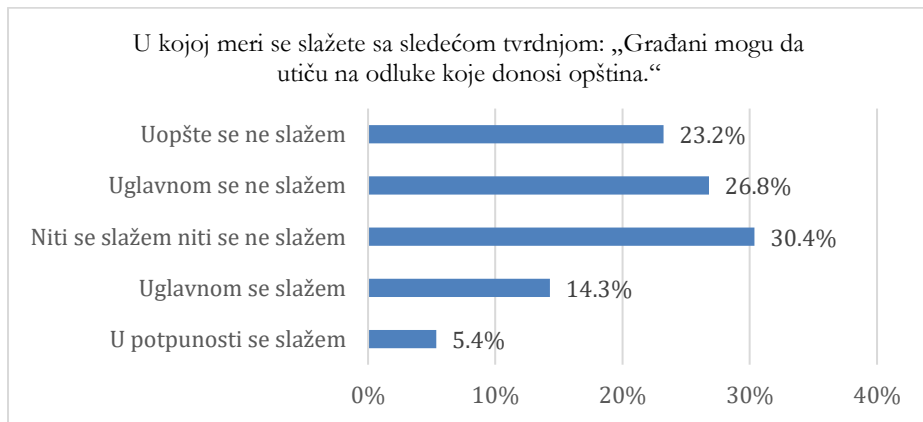
Grafikon 7. Učešće građana na javnim raspravama, konsultacijama ili sastancima opštine

4.9. Percepcija mogućnosti uticaja na opštinske odluke

Na pitanje da li građani mogu da utiču na odluke koje donosi opština, 5,4% ispitanika u potpunosti se slaže sa tom tvrdnjom, dok se 14,3% uglavnom slaže. Ukupno 19,7% ispitanika, prema tome, pozitivno ocenjuje mogućnost građanskog uticaja.

Neutralan stav ima 30,4% ispitanika. Sa druge strane, 26,8% uglavnom se ne slaže da građani mogu da utiču na odluke, dok se 23,2% uopšte ne slaže. Ukupno 50% ispitanika izražava negativan stav o mogućnosti građana da utiču na odlučivanje na lokalnom nivou.

Odgovori na ova pitanja ukazuju na ograničenu percepciju uticaja građana na lokalno odlučivanje među ispitanicima, pri čemu je udeo negativnih odgovora znatno veći od udela pozitivnih.

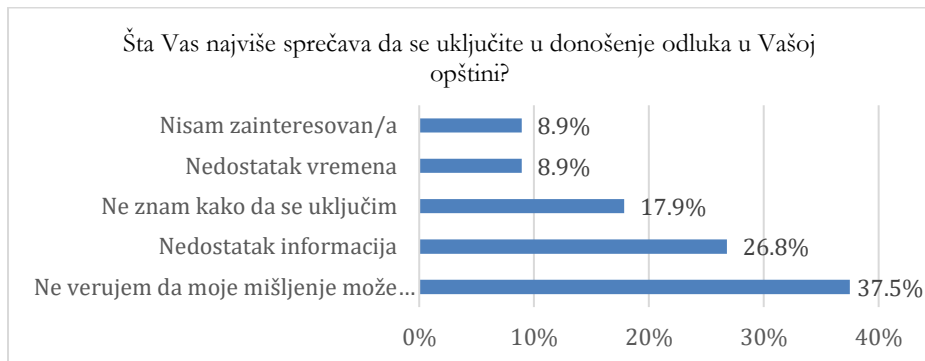

Grafikon 8. Percepcija mogućnosti građana da utiču na odluke opštine

4.10. Prepreke većem uključivanju građana

Najčešće navedena prepreka većem učešću u donošenju lokalnih odluka jeste uverenje da mišljenje građana ne može ništa da promeni, koje navodi 37,5% ispitanika. Nedostatak informacija kao glavnu prepreku navodi 26,8%, dok 17,9% kaže da ne zna kako može da se uključi. Nedostatak vremena i nezainteresovanost navodi po 8,9% ispitanika.

Ovakva raspodela odgovora pokazuje da ograničeno učešće nije povezano samo sa interesovanjem ili raspoloživim vremenom. Veći značaj imaju procena da učešće neće proizvesti konkretan rezultat, kao i nedostatak informacija i nedovoljno poznavanje načina uključivanja u lokalne procese odlučivanja.

Grafikon 9. Najveće prepreke uključivanju građana u donošenje odluka

4.11. Otvoreni odgovori i predlozi građana

Tri otvorena pitanja omogućila su ispitanicima da detaljnije opišu iskustva sa nepravilnostima i iznesu predloge za unapređenje transparentnosti i građanskog učešća. Broj sadržajnih odgovora bio je manji nego kod zatvorenih pitanja, pa se oni koriste prvenstveno kao kvalitativna dopuna kvantitativnim rezultatima.

U odgovorima koji se odnose na iskustva i zapažanja o korupciji i nepravilnostima pojavljuju se navodi o netransparentnom trošenju novca, partijskom zapošljavanju i tenderima. Drugi ispitanici ukazuju na neujednačenu primenu administrativnih pravila, poteškoće pri pribavljanju dokumenata, nedovoljno poznavanje procedura unutar administracije, jezičke prepreke i slabu komunikaciju između institucija.

Nekoliko odgovora odnosi se na konkretna pitanja imovine, objekata i situacije na jezeru Gazivode.

Na pitanje šta bi opštine trebalo da preduzmu radi veće transparentnosti i smanjenja rizika od korupcije, odgovori se uglavnom grupišu oko tri oblasti. Prva se odnosi na veću dostupnost informacija, uključujući redovno ažuriranje internet stranica, objavljivanje odluka, dokumenata, finansijskih izveštaja i podataka o tenderima. Druga se odnosi na intenzivniju komunikaciju sa građanima kroz konsultacije, javne rasprave i neposredniji kontakt sa lokalnim službama. Treća obuhvata profesionalnost i odgovornost administracije, uključujući jednaku primenu pravila, zapošljavanje stručnog kadra i odgovornije postupanje zaposlenih.

Slični predlozi pojavljuju se i kada je reč o većem uključivanju građana. Ispitanici navode potrebu za češćim javnim raspravama, boljim informisanjem putem zvaničnih internet stranica i medija, neposrednom komunikacijom sa stanovništvom, obilaskom sela i udaljenijih naselja i većom dostupnošću javnih dokumenata. Među odgovorima se nalaze i stavovi da bi građani trebalo da dobiju povratnu informaciju o tome da li su njihovi predlozi razmotreni i na koji način su uticali na odluke.

Otvoreni odgovori tako dodatno ukazuju na značaj dostupnosti informacija, neposredne komunikacije i profesionalnog postupanja lokalne administracije.

5. TRANSPARENTNOST, INTEGRITET I INSTITUCIONALNO FUNKCIONISANJE U PRAKSI

Anketno istraživanje predstavljeno u prethodnom poglavlju ispitalo je iskustva i percepcije građana o transparentnosti, integritetu i otvorenosti opština, uključujući dostupnost informacija, javne nabavke, korupcijske rizike i mogućnosti učešća u donošenju odluka. Rezultati su pokazali da značajan deo ispitanika negativno ili rezervisano ocenjuje pojedine aspekte rada lokalnih institucija, posebno dostupnost informacija i transparentnost javnih nabavki, dok je neposredno učešće u javnim konsultacijama relativno nisko.

U ovom poglavlju fokus se pomera na zvanične podatke o funkcionisanju četiri opštine. Analiza ima za cilj da utvrdi šta se iz zvaničnih dokumenata, dostupnih izveštaja, internet stranica opština i drugih javno dostupnih izvora može zaključiti o ispunjavanju obaveza transparentnosti. Time se percepcije građana dopunjuju pregledom dokumentovanih praksi i slabosti.

Kao polazna osnova i osnovno merilo za ovaj deo analize korišćeno je Administrativno uputstvo Ministarstva administracije lokalne samouprave br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama. Uputstvo detaljnije uređuje način na koji opštine treba da objavljuju informacije i dokumente, uključujući odluke i akte lokalnih organa, budžetsku i finansijsku dokumentaciju, informacije povezane sa javnim nabavkama, javne sastanke i konsultacije, budžetske rasprave, pristup javnim dokumentima i kontakt informacije relevantne za građane.¹²

Analiza se oslanja na nekoliko grupa institucionalnih i nezavisnih izvora. Ministarstvo administracije lokalne samouprave (MALS) tokom 2026. objavilo je tri izvora posebno relevantna za ovu analizu. U pitanju su: *Izveštaj o funkcionisanju opština Republike Kosovo, januar–decembar 2025*, *Izveštaj o proceni transparentnosti u opštinama, januar–decembar 2025* i *Izveštaj o učinku opština, januar–decembar 2025*. Prvi izveštaj pruža podatke o funkcionisanju skupština, gradonačelnika i drugih lokalnih mehanizama, drugi je zasnovan na praćenju zvaničnih internet stranica opština tokom 2025. godine, dok treći pruža širi sistemski pregled učinka lokalnih samouprava kroz različite oblasti njihovog rada.^{13 14 15} MALS potvrđuje da je izveštaj o

¹² Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Administrativno uputstvo MALS br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama, op. cit.

¹³ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Izveštaj o funkcionisanju opština Republike Kosovo, januar–decembar 2025, <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2026/04/RAPORT-PER-FUNKSIONIMIN-E-KOMUNAVE-TE-REPUBLIKES-SE-KOSOVES-SRB.pdf>.

¹⁴ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Izveštaj o proceni transparentnosti u opštinama, januar–decembar 2025, <https://mapl.rks-gov.net/sr/godisnji-izvestaji-mals-a/>.

¹⁵ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Izveštaj o učinku opština, januar–decembar 2025, <https://mapl.rks-gov.net/sr/godisnji-izvestaji-mals-a/>.

transparentnosti zasnovan upravo na monitoringu zvaničnih opštinskih stranica tokom perioda januar–decembar 2025.

Sistem upravljanja opštinskim učinkom, međutim, ne daje jednako potpunu osnovu za poređenje sve četiri severne opštine. U *Izveštaju o učinku opština za 2024. godinu* MALS navodi da Leposavić, Zvečan i Zubin Potok nisu dostavili podatke za merenje učinka, dok je Severna Mitrovica bila obuhvaćena izveštavanjem. Izveštaj ne navodi posebne razloge zbog kojih ove tri opštine nisu dostavile podatke. Odsustvo podataka ograničava mogućnost sadržajne procene i poređenja njihovog učinka sa drugim opštinama i ne predstavlja ocenu stvarnog nivoa njihovog učinka.¹⁶

Za dodatni uvid u finansijsko upravljanje korišćeni su izveštaji Nacionalne kancelarije revizije (NKR) o godišnjim finansijskim izveštajima četiri opštine za 2024. godinu. Oni omogućavaju identifikovanje konkretnih slabosti u oblastima kao što su evidencija imovine, finansijsko izveštavanje, upravljanje osobljem, subvencije i funkcionisanje unutrašnjih kontrola. Važno je, međutim, imati u vidu da kvalifikovano revizorsko mišljenje nije bilo karakteristično samo za četiri severne opštine: prema podacima MALS-a, za finansijsku 2024. godinu takvo mišljenje dobila je većina opština na Kosovu. Ovi nalazi se zato koriste prvenstveno zbog konkretnih nepravilnosti i slabosti koje revizori identifikuju, a ne radi izdvajanja severnih opština kao posebnog slučaja.

Kao nezavisan izvor korišćen je *Opštinski transparentometar 2024* Kosovskog demokratskog instituta (KDI). Reč je o instrumentu za praćenje transparentnosti svih 38 opština, zasnovanom na 48 indikatora koji obuhvataju rad skupština opština i kancelarija gradonačelnika. KDI je podatke prikupljao iz zvaničnih opštinskih internet stranica i kroz pristup informacijama, a ocenjivano je da li je tražena informacija nedostupna, delimično dostupna ili potpuno dostupna. Za potrebe ove analize KDI-jev instrument je relevantan prvenstveno kao nezavisna provera dostupnosti konkretnih kategorija informacija tokom 2024. godine, mada se ne može koristiti kao izvor za ocenu rada sadašnjih lokalnih administracija.¹⁷

Pri korišćenju KDI-jevih podataka posebno je važan tehnički kontekst u kojem je monitoring sproveden. Tokom decembra 2024. i januara 2025. počeo je prelazak opština na nove zvanične internet stranice i migracija podataka sa prethodnih portala. KDI je zabeležio sporu migraciju sadržaja, tehničke probleme, neujednačenu strukturu novih sajtova i nepotpunu dostupnost dokumenata na službenim jezicima. Deo problema sa dostupnošću sadržaja tokom perioda merenja zato je bio povezan i sa promenom same tehničke platforme. Taj faktor ne objašnjava nedostatak odgovarajuće dokumentacije na internet stranicama u svakom pojedinačnom slučaju, ali je važan pri tumačenju nalaza za 2024. i početak 2025. godine.¹⁸

Vremensko razgraničenje izvora ključno je za celu analizu. Revizorski izveštaji za 2024. godinu, KDI-jev monitoring za 2024. godinu i najveći deo podataka MALS-a za 2025. godinu odnose se na period delovanja prethodnih lokalnih administracija. Oni pokazuju stanje institucionalnih evidencija, kontrolnih mehanizama i transparentnosti iz perioda koji je prethodio promeni vlasti u četiri opštine na severu Kosova u decembru 2025. godine i pomažu u sagledavanju uslova u

¹⁶ Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal, Raporti i performancës së komunave, janar–dhjetor 2024, <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2025/10/Raporti-i-performances-komunale-2024-1-1.pdf>.

¹⁷ Kosova Democratic Institute, Transparametri Komunal 2024, <https://kdi-kosova.org/publikimet/transparametri-komunal-2024/>.

¹⁸ Kosova Democratic Institute, Transparametri Komunal 2024, op. cit.

kojima su sadašnje administracije započele mandat. Objavljivanje MALS-ovog *Izveštaja o učinku opština za 2025. godinu* u avgustu 2026. godine dodatno je proširilo skup raspoloživih institucionalnih podataka, ali se i taj izveštaj odnosi na prethodni period.

Pojedine podatke iz MALS-ovih izveštaja potrebno je tumačiti i sa dodatnim oprezom. Na primer, različiti delovi *Izveštaja o funkcionisanju opština za 2025* ne prikazuju potpuno jednako podatke o održavanju javnih sastanaka sa građanima. Zbog tih razlika nije moguće pouzdano utvrditi da li su sve četiri severne opštine tokom 2025. ispunile ovu obavezu. Pouzdaniji zajednički nalaz jeste da je MALS tokom praćenja opštinskih internet stranica registrovao značajne praznine u objavljivanju informacija o tim sastancima. Ovaj nalaz ostaje relevantan za stanje transparentnosti tokom 2025. godine, odnosno za period koji je prethodio mandatu sadašnjih lokalnih vlasti.^{19 20}

Za procenu aktuelnog stanja sproveden je novi pregled zvaničnih internet stranica Severne Mitrovice, Zvečana, Zubinog Potoka i Leposavića tokom septembra 2026. godine. Pregled nije bio ograničen na postojanje pojedinih rubrika, već je obuhvatio i njihov sadržaj i to: opštinske odluke i druga dokumenta, budžetske i finansijske informacije, javne konsultacije i budžetske rasprave, informacije o javnim nabavkama, pristup javnim dokumentima, kontakt podatke i dostupnost sadržaja na službenim jezicima. Kada određeni dokument nije pronađen na zvaničnoj stranici, to se u nastavku navodi kao odsustvo javno dostupnog dokumenta u trenutku pregleda, bez pretpostavke da dokument nužno ne postoji u samoj administraciji.

Pregled po opštinama koji sledi zato povezuje tri vremenska i analitička nivoa. Za svaku opštinu prvo se posmatra aktuelna praksa tokom 2026. godine u odnosu na relevantne obaveze iz koncepta otvorene administracije. Zatim se, tamo gde su relevantni, navode nalazi MALS-a, KDI-ja i Nacionalne kancelarije revizije iz prethodnog perioda kako bi se prikazalo institucionalno nasleđe. Analiza je dopunjena novijim zvaničnim i medijskim izvorima o problemima i aktivnostima sadašnjih lokalnih administracija.

5.1. Severna Mitrovica

Pregled zvanične internet stranice Opštine Severna Mitrovica u septembru 2026. pokazuje da se ona aktivno koristi za objavljivanje informacija o radu lokalne uprave. Na stranici postoje posebne rubrike za odluke, zapisnike, pravilnike, planove i izveštaje o radu, finansijske informacije, budžet, javne nabavke, javne konsultacije i pristup javnim dokumentima. U oblasti finansijske transparentnosti objavljen je, između ostalog, izveštaj za period januar–mart 2026. godine, uz dokumente iz prethodnih perioda.²¹

Relativno jasno je uređena i oblast pristupa javnim dokumentima. Na posebnoj stranici objavljeni su podaci službenice odgovorne za pristup dokumentima, kontakt, obrazac za podnošenje zahteva i informacije o proceduri i rokovima. Time je građanima omogućeno da sa same opštinske stranice utvrde kome i na koji način mogu da podnesu zahtev.²²

¹⁹ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, *Izveštaj o funkcionisanju opština Republike Kosovo, januar–decembar 2025*, <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2026/04/RAPORT-PER-FUNKSIONIMIN-E-KOMUNAVE-TE-REPUBLIKES-SE-KOSOVES-SRB.pdf>.

²⁰ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, *Izveštaj o proceni transparentnosti u opštinama, januar–decembar 2025*, <https://mapl.rks-gov.net/sr/godisnji-izvestaji-mals-a/>.

²¹ Opština Severna Mitrovica, *Finansijski izveštaji*, <https://mitroviceveriut.rks-gov.net/sr/finansijski-izvestaji/>.

²² Opština Severna Mitrovica, *Pristup službenim dokumentima*, <https://mitroviceveriut.rks-gov.net/sr/pristup-službenim-dokumentima/>.

Tokom avgusta i septembra 2026. vidljiva je i aktivnost u oblasti budžetskih konsultacija. Prva javna rasprava o nacrtu budžeta za 2027. održana je 14. avgusta, a tokom septembra opština je objavljivala nove pozive i termine za nastavak konsultativnog procesa.²³ U trenutku zaključenja ovog pregleda ceo ciklus konsultacija još nije bio okončan. Zbog toga još nije ni mogao postojati konačan izveštaj koji bi obuhvatio sve održane rasprave, pristigle predloge građana i odgovore opštine. Objavljivanje takvog izveštaja treba proveravati nakon završetka kompletnog budžetskog konsultativnog procesa, kada se može oceniti i njegova završna faza.

U oblasti javnih nabavki na sajtu postoje posebne rubrike za različite faze postupka. Sama Kancelarija za nabavke među svojim zadacima navodi objavljivanje obaveštenja o ugovorima, odluka o dodeli, potpisanih ugovora, planova i izveštaja o nabavkama i druge relevantne dokumentacije.²⁵ Pregledom je potvrđeno da se na sajtu objavljuju dokumenti iz različitih faza postupaka javnih nabavki, uključujući dokumentaciju na srpskom jeziku. Međutim, nije bilo moguće potvrditi da su sve kategorije dokumenata koje Kancelarija navodi kao predmet objavljivanja sistematski dostupne za aktuelni period.

Posebno pitanje predstavlja dostupnost dokumentacije iz prethodnog perioda. Skupština opštine je u septembru 2026. odlučila da zajedno sa gradonačelnikom zatraži od Ministarstva administracije lokalne samouprave sve odluke prethodnog saziva donete između 6. novembra 2022. i 5. decembra 2025, kao i dokumentaciju o njihovom administrativnom razmatranju. Gradonačelnik Milan Radojević tada je naveo da sadašnja administracija nema potpuni uvid u odluke donete tokom tog perioda i da je dokumentaciju prethodno više puta tražila od Ministarstva.²⁶

U razgovorima sa predstavnicima Opštine Severna Mitrovica kao jedan od glavnih problema nakon preuzimanja opštine navedena je nepotpuna dostupnost odluka, evidencija i druge dokumentacije iz prethodnog perioda. Objasnjeno je da takvo stanje otežava uspostavljanje punog institucionalnog kontinuiteta, jer je deo dokumentacije potrebno naknadno pribavljati od drugih institucija ili ponovo sistematizovati. Prema navodima sagovornika, paralelno sa tim obnavljaju se redovne administrativne procedure i evidencije koje su potrebne za svakodnevno funkcionisanje opštine.²⁷

Ovaj slučaj ukazuje na konkretan problem kontinuiteta opštinske dokumentacije između dva mandata. Ukoliko sadašnja administracija nije preuzela kompletnu dokumentaciju prethodnog saziva, to neposredno otežava pristup starijim odlukama i utvrđivanje njihovog pravnog statusa.

²³ Radio Kosovska Mitrovica. „Opština Severna Mitrovica održala javnu raspravu o Nacrtu budžeta za 2027. godinu“, <https://radiomitrovicasever.com/opstina-severna-mitrovica-odrzala-javnu-raspravu-o-nacrtu-budzeta-za-2027-godinu/>.

²⁴ Opština Severna Mitrovica, „JAVNI POZIV – JAVNA RASPRAVA O BUDŽETU ZA 2027. GODINU“, <https://mitroviceeveriut.rks-gov.net/sr/news/%D1%98%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BE%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%BE-%D0%B1%D1%83%D1%9F%D0%B5%D1%82%D1%83-%D0%BE%D0%BE%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%80/>.

²⁵ Opština Severna Mitrovica, Kancelarija za nabavke, <https://mitroviceeveriut.rks-gov.net/sr/kancelarija-za-nabavke/>.

²⁶ KoSsev, „Severna Mitrovica od MALS-a traži odluke iz perioda 2022–2025: ‘Znamo samo ono što su mediji prenosili’“, <https://kossev.info/severna-mitrovica-od-mals-a-trazi-odluke-iz-perioda-2022-2025-znamo-samo-ono-sto-su-mediji-prenosili/>.

²⁷ Razgovori sa predstavnicima četiri opštine na severu Kosova, septembar 2026.

Za procenu aktuelne transparentnosti zato treba odvojeno posmatrati dostupnost dokumenata nastalih pre decembra 2025. i način na koji sadašnja administracija objavljuje odluke, finansijske informacije i druge dokumente koje danas donosi ili kojima raspolaže.

Nalazi iz prethodnog perioda dodatno pokazuju sa kakvim je kontrolnim mehanizmima opština ušla u novi mandat. MALS je za 2025. preporučio izradu lokalnog plana integriteta u Severnoj Mitrovici. Revizija godišnjih finansijskih izveštaja za 2024. registrovala je nedostatke u finansijskom izveštavanju i upravljanju imovinom, kao i činjenicu da Jedinica interne revizije nije bila uspostavljena. Prema revizoru, konkurs za internog revizora nije uspešno okončan zbog nedostatka kvalifikovanih kandidata.^{28 29} Ovi podaci opisuju stanje sistema u prethodnom mandatu i pomažu da se razume koje su finansijske evidencije i kontrolne mehanizme aktuelne vlasti zatekle pri preuzimanju opštine.

5.2. Zvečan

Zvanična internet stranica opštine Zvečan tokom 2026. koristi se za objavljivanje aktuelnih informacija, odluka i javnih konsultacija. Na sajtu postoje posebne rubrike za konsultacije, budžetske rasprave, dokumente i javne nabavke, a tokom godine objavljivane su informacije o radu Skupštine i lokalne administracije. Deo osnovnih kontakt podataka na glavnim stranicama, međutim, i dalje je ostao generički. To ne utiče na dostupnost celokupnog sadržaja sajta, ali građanima otežava neposredno obraćanje opštini i pokazuje da deo osnovnih informacija još nije ažuriran.³⁰

Tokom avgusta i septembra 2026. opština je organizovala javne konsultacije o opštinskim taksama i budžetu.³¹ Uz konsultaciju o taksama objavljen je nacrt dokumenta, rok za komentare i kontakt za njihovo dostavljanje. U okviru procesa pripreme budžeta za period 2027–2029. održane su dve javne rasprave, 25. avgusta i 7. septembra, tokom kojih su građani mogli da iznesu predloge, sugestije i primedbe.^{32 33} Za konsultacije o opštinskim taksama rok za dostavljanje komentara istekao je 3. septembra 2026. godine, a do trenutka pregleda na zvaničnoj internet stranici nije pronađen završni izveštaj sa primljenim komentarima i odgovorima opštine. Kod budžetskih konsultacija, imajući u vidu da je poslednja evidentirana rasprava održana početkom septembra, završna dokumentacija procesa može se oceniti tek nakon njegovog okončanja.

Za razumevanje svakodnevnog funkcionisanja opštine relevantni su i problemi koje je aktuelno rukovodstvo samo javno navodilo tokom 2026. godine. U zvaničnim opštinskim objavama među praktičnim teškoćama pominjani su nedostatak stručnog kadra, jezičke barijere i problemi

²⁸ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Izveštaj o funkcionisanju opština Republike Kosovo, januar–decembar 2025, <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2026/04/RAPORT-PER-FUNKSIONIM-E-KOMUNAVE-TE-REPUBLIKES-SE-KOSOVES-SRB.pdf>.

²⁹ National Audit Office, Audit Report on Annual Financial Statements of the Municipality of North Mitrovica for Year 2024, https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_8741ea2f-eb1a-4532-b878-01ebd227cd83.pdf.

³⁰ Opština Zvečan. Zvanična internet stranica, <https://zvecan.rks-gov.net/sr/>.

³¹ Opština Zvečan, Javna rasprava – takse / konsultim publik – taksat, <https://zvecan.rks-gov.net/sr/thirrije-publike/javna-rasprava-takse-konsultim-publik-taksat/>.

³² Opština Zvečan, „Održana javna rasprava o Nacrtu budžeta Opštine Zvečan za period 2027–2029. godine“, <https://zvecan.rks-gov.net/sr/lajmet/>.

³³ Opština Zvečan, „Održana druga javna rasprava o Nacrtu budžeta Opštine Zvečan za period 2027–2029. godine“, <https://zvecan.rks-gov.net/sr/news/odrzana-druga-javna-rasprava-o-nacrtu-budzeta-opstine-zvecan-za-period-2027-2029-godine/>.

povezani sa raspoloživošću budžetskih sredstava. Reč je o pitanjima koja direktno mogu uticati na brzinu uspostavljanja pojedinih administrativnih procedura i redovno funkcionisanje službi.³⁴

Nalazi iz prethodnog perioda pokazuju da problem kapaciteta nije ograničen samo na aktuelne okolnosti. Nacionalna kancelarija revizije utvrdila je da opština nije raspolagala prethodnim registrom potrebnim za funkcionisanje sistema poreza na imovinu. Tokom druge polovine 2024. započeta je obuka zaposlenih i izrada nove baze, u koju je do maja 2025. bilo uneto oko 3.000 poreskih obveznika.³⁵ MALS je za 2025. takođe ukazao na potrebu izrade lokalnog plana integriteta i imenovanja osobe odgovorne za praćenje i izveštavanje o njegovom sprovođenju.³⁶

Ovi podaci zajedno ukazuju na kontinuitet problema sa stručnim kapacitetima, evidencijama i pojedinim mehanizmima integriteta kroz dva institucionalna perioda. Istovremeno, aktuelne objave o budžetskim raspravama i drugim konsultacijama pokazuju da se tokom 2026. deo mehanizama javnog učešća redovno koristi.

Predstavnici Opštine Zvečan u razgovorima su ukazali da ograničeni stručni i administrativni kapaciteti i dalje predstavljaju jedan od važnijih praktičnih izazova. Posebno su pomenuti nedostatak pojedinih stručnih profila i problemi koji su u početnom periodu mandata pratili ponovno uspostavljanje redovnog administrativnog i budžetskog funkcionisanja. Prema njihovim navodima, prioritet je bio stabilizovanje osnovnih funkcija opštine, dok se ažuriranje pojedinih podataka, kontakata i sadržaja na internet stranici odvija postepeno.³⁷

5.3. Zubin Potok

Zvanična internet stranica opštine Zubin Potok ima uspostavljenu strukturu sa rubrikama za odluke, budžet, finansijske izveštaje, konsultacije, participativno budžetiranje i javne nabavke. Pregled sadržaja, međutim, pokazuje nekoliko praktičnih problema. U rubrici „Finansijski izveštaji“ tokom pregleda nisu pronađeni aktuelni finansijski izveštaji, dok su se među prikazanim dokumentima nalazili materijali iz 2025. godine koji se odnose na druge teme, uključujući javne konsultacije i opštinska obeležja. Na srpskoj verziji pojedini kontakt podaci ostali su generički, dok su na jednoj od kontakt-stranica bili prikazani podaci koji se odnose na drugu opštinu.³⁸

Ovi problemi sa organizacijom i ažurnošću sadržaja otežavaju pristup dokumentima koji bi, prema strukturi sajta, trebalo da budu dostupni u odgovarajućim rubrikama. To se naročito odnosi na aktuelne finansijske izveštaje, budžetsku dokumentaciju i sadržaje povezane sa javnim nabavkama.

Pitanje stručnih kapaciteta aktuelne administracije vidljivo je i kroz sporazum o saradnji sa Opštinom Gračanica, usvojen tokom 2026. godine, kojim je predviđena stručna i kadrovska podrška u poslovima finansija, javnih nabavki i drugim administrativnim poslovima. Predstavnici skupštinske većine potrebu za sporazumom obrazložili su nedostatkom odgovarajuće

³⁴ Opština Zvečan, Zvanične informacije o funkcionisanju opštine i administrativnim izazovima, <https://zvecan.rks-gov.net/sr/lajmet/>.

³⁵ National Audit Office, Audit Report on Annual Financial Statements of the Municipality of Zvečan for Year 2024, https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_837910b0-8d3c-403c-a714-736da38583ef.pdf.

³⁶ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Izveštaj o funkcionisanju opština Republike Kosovo, januar-december 2025, <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2026/04/RAPORT-PER-FUNKSIONIM-E-KOMUNAVE-TE-REPUBLIKES-SE-KOSOVES-SRB.pdf>.

³⁷ Razgovori sa predstavnicima četiri opštine na severu Kosova, septembar 2026.

³⁸ Opština Zubin Potok, Zvanična internet stranica, <https://zubinpotok.rks-gov.net/sr/>.

licenciranog kadra i teškoćama u zapošljavanju stručnih lica.³⁹ Za ovu analizu relevantno je upravo to što je potreba za dodatnom stručnom podrškom javno identifikovana unutar same opštine, posebno imajući u vidu značaj stručnog kadra za oblasti finansija i javnih nabavki.

U razgovorima sa predstavnicima Opštine Zubin Potok dodatno je ukazano na nedostatak pojedinih stručnih profila. Posebno je istaknuto da se u narednom periodu planira sistematsko unapređenje zvanične internet stranice, uključujući ažuriranje sadržaja, jasnije razvrstavanje dokumenata i potpunije objavljivanje aktuelnih informacija. Sagovornici su pritom ukazali da se komunikacija sa građanima ne odvija isključivo putem internet stranice, već i kroz javne pozive, sastanke, neposredne kontakte i druge kanale informisanja.⁴⁰

Revizorski nalazi za finansijsku 2024. godinu ukazuju na dodatne slabosti u finansijskom upravljanju. Nacionalna kancelarija revizije utvrdila je da imovina ukupne vrednosti 935.311 evra nije bila evidentirana u odgovarajućim registrima. U osam testiranih slučajeva subvencije su dodeljivane bez posebnog opštinskog pravilnika kojim bi bili utvrđeni kriterijumi i postupak njihove dodele, a zabeleženi su i nedostaci u kontroli evidencije prisustva zaposlenih i funkcionisanju interne revizije.⁴¹ Ovi nalazi predstavljaju deo institucionalnog stanja koje je prethodilo sadašnjem mandatu.

5.4. Leposavić

Na zvaničnoj internet stranici Opštine Leposavić, posebno na verziji na srpskom jeziku, zabeleženi su izraženi problemi sa ažurnošću i dostupnošću sadržaja. U septembru 2026. među najnovijim sadržajima na pojedinim delovima sajta i dalje su se nalazile test objave iz 2019. godine. Rubrike namenjene finansijskim izveštajima i pojedinim dokumentima iz oblasti javnih nabavki sadržale su test ili nepotpune informacije, dok su osnovni kontakt podaci na pojedinim stranicama bili generički.^{42 43 44}

Takvo stanje sajta ipak ne znači da relevantnih administrativnih i budžetskih aktivnosti tokom 2026. godine nije bilo. Skupština opštine je u junu usvojila Srednjoročni budžetski okvir za 2027. godinu sa projekcijama za 2028. i 2029. godinu.⁴⁵ Postoji, dakle, razlika između aktivnosti koje se odvijaju u lokalnim institucijama i obima u kojem su dokumenti i informacije o tim aktivnostima lako dostupni preko zvanične internet stranice.

U septembru 2026. gradonačelnik Zoran Todić predstavio je šestomesečni izveštaj o radu i finansijskoj situaciji opštine. Prema njegovim navodima, početnim pregledom finansijske dokumentacije utvrđene su dospеле neizmirene obaveze od oko 442.000 evra. Ovaj podatak se u

³⁹ KoSSev, „Gašenje nadležnosti” ili „stručna pomoć”, SNP i Srpska lista različito tumače sporazum Zubinog Potoka i Gračanice“, <https://kossev.info/gasenje-nadleznosti-ili-strucna-pomoc-snp-i-srpska-lista-razlicito-tumace-sporazum-zubinog-potoka-i-gracanice/>.

⁴⁰ Razgovori sa predstavnicima četiri opštine na severu Kosova, septembar 2026.

⁴¹ Nacionalna kancelarija revizije, Izveštaj revizije o godišnjim finansijskim izveštajima Opštine Zubin Potok za 2024. godinu, https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_0d5a0013-4628-4432-b9a7-5dc62f89ad8e.pdf.

⁴² Opština Leposavić, Zvanična internet stranica, <https://leposavij.rks-gov.net/sr/>.

⁴³ Opština Zubin Potok, „Finansijski izveštaji“, <https://zubinpotok.rks-gov.net/sr/finansijski-izvestaji/>.

⁴⁴ Opština Zubin Potok, „Kontakti“, <https://zubinpotok.rks-gov.net/sr/kontakti/>.

⁴⁵ Kosovo Online, „SO Leposavić usvojila budžetski okvir za 2027; Todić: Nismo ga mi odredili, sredstva iz granta Ministarstva finansija“, <https://www.kosovo-online.com/vesti/drustvo/leposavic-odrzana-peta-redovna-sednica-skupstine-opstine-18-6-2026>.

analizi tretira kao navod aktuelne administracije o stanju zatečenom nakon preuzimanja opštine, a ne kao nezavisno potvrđen nalaz.⁴⁶

U razgovorima sa predstavnicima Opštine Leposavić navedeno je da je u prvim mesecima mandata značajan deo administrativnih kapaciteta bio usmeren na ponovno uspostavljanje osnovnih finansijskih i administrativnih funkcija i sređivanje dokumentacije iz prethodnog perioda. Sagovornici su ukazali da deo evidencija i dokumentacije još nije u potpunosti konsolidovan, što otežava i redovno objavljivanje pojedinih informacija. Istovremeno su naveli da su svesni nedostataka postojeće internet stranice i da ona u sadašnjem stanju ne predstavlja dovoljno funkcionalan i pouzdan izvor informacija za građane. Kao jedan od prioriteta za naredni period navedeni su njeno sistematsko ažuriranje, uklanjanje zastarelih i test sadržaja i redovnije objavljivanje odluka, finansijskih dokumenata, podataka o javnim nabavkama i konsultacijama.⁴⁷

Nalazi Nacionalne kancelarije revizije iz prethodnog perioda pružaju dodatni kontekst. Za finansijsku 2024. godinu utvrđeno je da kapitalna i nekapitalna imovina u ukupnoj vrednosti od 2.792.221 evra nije bila evidentirana i iskazana u godišnjim finansijskim izveštajima. Revizija je zabeležila i probleme u upravljanju osobljem, evidenciji prisustva i funkcionisanju interne revizije.⁴⁸ MALS je za 2025. takođe zabeležio ograničen broj usvojenih skupštinskih akata i izostanak periodičnog izveštavanja tadašnjeg gradonačelnika Skupštini opštine.⁴⁹

Ukupno posmatrano u aktuelnom periodu centralno pitanje transparentnosti Leposavića zato nije samo da li lokalni organi donose odluke i usvajaju finansijska dokumenta, već u kojoj meri građani mogu da ih pronađu na zvaničnom sajtu. Trenutno stanje, posebno srpske jezičke verzije, pokazuje potrebu za ažuriranjem postojećih rubrika, objavljivanjem stvarnih umesto test sadržaja i usklađivanjem dostupnosti informacija između jezičkih verzija.

⁴⁶ Kosovo Online, „Todić predstavio šestomesečni izveštaj: Oko 442.000 evra nasleđenih dugova“, <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/todic-predstavio-sestomesečni-izvestaj-oko-442000-evra-nasleđenih-obaveza-8-9-2026>.

⁴⁷ Razgovori sa predstavnicima četiri opštine na severu Kosova, septembar 2026.

⁴⁸ Nacionalna kancelarija revizije, Izveštaj revizije o godišnjim finansijskim izveštajima Opštine Leposavić za 2024. godinu, https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_75edd373-5500-4b57-bfbd-e343e6526884.pdf.

⁴⁹ Ministarstvo administracije lokalne samouprave, Izveštaj o funkcionisanju opština Republike Kosovo, januar–decembar 2025, <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2026/04/RAPORT-PER-FUNKSIONIMIN-E-KOMUNAVE-TE-REPUBLIKES-SE-KOSOVES-SRB.pdf>.

5.5. Zajednički nalazi

Uporedni pregled zvaničnih internet stranica četiri opštine pokazuje vidljive razlike u ažurnosti i dostupnosti javnih informacija. Sajt Opštine Severna Mitrovica ima relativno razvijenu strukturu aktuelnih sadržaja, uključujući finansijske izveštaje, informacije o pristupu javnim dokumentima i tekućim budžetskim konsultacijama. Na sajtu Opštine Zvečan objavljuju se aktuelne odluke i informacije o javnim konsultacijama, dok deo osnovnih podataka još nije ažuriran. Sajt Opštine Zubin Potok ima uspostavljene odgovarajuće rubrike, ali deo sadržaja nije ažuran ili nije raspoređen u skladu sa njihovom namenom. Na sajtu Opštine Leposavić, posebno u verziji na srpskom jeziku, više ključnih rubrika sadrži zastarele, test ili nepotpune sadržaje.

Podaci iz 2024. i 2025. pokazuju da problemi sa evidencijama, unutrašnjim kontrolama, objavljivanjem informacija i administrativnim kapacitetima prethode sadašnjem mandatu. Izveštaj Kosovskog demokratskog instituta (KDI) *Opštinski transparentometer 2024* beleži praznine u dostupnosti pojedinih kategorija informacija u severnim opštinama. Pri tumačenju tih nalaza potrebno je, međutim, uzeti u obzir da je monitoring sproveden u periodu prelaska opština na nove internet stranice, uz migraciju podataka, tehničke poteškoće i neujednačenu dostupnost sadržaja na službenim jezicima.

Izveštaji Nacionalne kancelarije revizije o godišnjim finansijskim izveštajima četiri severne opštine za 2024. godinu ukazuju na različite institucionalne slabosti, od upravljanja imovinom i finansijskog izveštavanja, preko subvencija i evidencija, do interne revizije. Njihov značaj za ovu analizu je prvenstveno u tome što prikazuju stanje pojedinih sistema i kontrolnih mehanizama pre promene vlasti u decembru 2025. godine. Nasuprot tome, pregled zvaničnih opštinskih internet stranica sproveden u septembru 2026. pruža uvid u aktuelnu praksu objavljivanja informacija tokom sadašnjeg mandata.

Dostupni podaci pokazuju i da su pojedini problemi sa stručnim i administrativnim kapacitetima i dalje aktuelni. Predstavnici Opštine Zvečan javno su ukazivali na nedostatak stručnog kadra i druge praktične poteškoće u funkcionisanju administracije. Opština Zubin Potok stručnu i kadrovsku podršku u pojedinim administrativnim poslovima potražila je kroz saradnju sa Opštinom Gračanica, dok je Opština Severna Mitrovica formalno zatražila dokumentaciju prethodnog saziva kojom, prema navodima aktuelnog gradonačelnika, sadašnja administracija ne raspolaže u celini. Ovi problemi ne proizvode isti efekat u svakoj opštini, ali su relevantni za mogućnost redovnog vođenja evidencija, objavljivanja dokumenata i funkcionisanja unutrašnjih kontrola.

U oblasti prijavljivanja imovine, javno dostupni podaci Agencije za sprečavanje korupcije pokazuju da su sva četiri aktuelna gradonačelnika podnela prijave imovine za 2026. godinu.⁵⁰

Na osnovu pregleda zvaničnih internet stranica, u tabeli je prikazana dostupnost odabranih kategorija informacija i dokumenata čije objavljivanje predviđa Administrativno uputstvo MALS br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama. Ocena se odnosi na stanje zabeleženo tokom pregleda u septembru 2026. godine.

⁵⁰ KoSsev/Alternativna, „Imovina četiri gradonačelnika na severu Kosova“, <https://kossev.info/imovina-cetiri-gradonacelnika-na-severu-kosova/>.

Opština	Opštinski akti i osnovne informacije	Finansije i budžet	Javne konsultacije i budžetske rasprave	Javne nabavke	Pristup javnim dokumentima i kontakti
Severna Mitrovica	Dostupno	Dostupno	Dostupno	Delimično dostupno	Dostupno
Zvečan	Delimično dostupno	Delimično dostupno	Dostupno	Delimično dostupno	Delimično dostupno
Zubin Potok	Delimično dostupno	Nedostupno	Nedostupno	Delimično dostupno	Delimično dostupno
Leposavić	Delimično dostupno	Nedostupno	Nedostupno	Delimično dostupno	Delimično dostupno

Tabela 1. Dostupnost odabranih informacija na zvaničnim internet stranicama, septembar 2026.

„Dostupno“ označava da je aktuelni sadržaj iz posmatrane kategorije pronađen na zvaničnoj internet stranici, „delimično dostupno“ da je dostupan samo deo relevantnog sadržaja, a „nedostupno“ da aktuelni sadržaj iz te kategorije nije pronađen. Ocena se odnosi isključivo na javnu dostupnost putem zvanične internet stranice u trenutku pregleda.

6. ODNOS LOKALNOG I CENTRALNOG NIVOA NAKON DECEMBRA 2025.

Funkcionisanje četiri opštine na severu Kosova nakon lokalnih izbora 2025. godine i preuzimanja funkcija od strane novih gradonačelnika početkom decembra ne može se posmatrati odvojeno od njihovog odnosa sa centralnim institucijama. U relativno kratkom periodu više odluka i aktivnosti novih lokalnih vlasti bilo je predmet administrativnog razmatranja, zahteva za ponovno odlučivanje ili neposrednog postupanja drugih centralnih organa. Zbog učestalosti i prirode ovih sporova, pitanje granica između zakonom dozvoljenog nadzora zakonitosti i efektivnog prostora za samostalno lokalno odlučivanje postalo je važno i za procenu odgovornosti severnih opština.

Nadzor zakonitosti opštinskih akata jeste zakonom predviđena funkcija centralnih institucija. Zakon o administrativnom razmatranju opštinskih akata uspostavlja sistem takvog nadzora.⁵¹

Postupak je dodatno uređen Uredbom Vlade usvojenom u februaru 2026. godine. Kada nadzorni organ smatra da opštinski akt nije u skladu sa zakonom, može zahtevati njegovo ponovno razmatranje, a opština ima 30 dana da odgovori. Ako opština ne postupi po zahtevu, predviđen je

⁵¹ Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 08/L-284 o administrativnom razmatranju opštinskih akata, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=100034>.

dalji pravni put preko Državnog pravobranilaštva i nadležnog suda. Uredba izričito propisuje da zahtev za ponovno razmatranje ne suspenduje izvršenje opštinskog akta.⁵²

Već neposredno nakon preuzimanja vlasti pojavili su se sporovi između novih severnih administracija i centralnog nivoa. Skupštine sve četiri opštine su 18. decembra 2025. godine usvojile odluke o povlačenju iz Asocijacije kosovskih opština. Ministarstvo administracije lokalne samouprave osporilo je proceduru donošenja tih odluka, nakon čega su skupštine tokom januara i februara ponovo razmatrale i donosile odluke o povlačenju.⁵³ Ovaj slučaj sam po sebi može se posmatrati kao primena zakonskog mehanizma kontrole procedure. Međutim, događaji koji su usledili pokazali su da se odnos centralnog i lokalnog nivoa nije zadržao samo na formalnom preispitivanju akata.

Posebno ilustrativan je slučaj odluke Skupštine Severne Mitrovice o uklanjanju instalacije „I Love Mitrovica“. Kada je opština 5. juna 2026. pokušala da sprovede odluku, Kosovska policija je saopštila da je opštinske inspektore obavestila da izvršenje odluke treba odložiti do izjašnjenja MALS-a.⁵⁴ Ministarstvo je naknadno osporilo odluku zbog proceduralnih nedostataka, a Skupština Severne Mitrovice ju je 30. juna stavila van snage i najavila ponovno odlučivanje.⁵⁵

Ovaj slučaj je posebno značajan zbog odnosa između propisanog postupka nadzora i onoga što se dogodilo u praksi. Iako zahtev za ponovno razmatranje ne suspenduje izvršenje opštinskog akta, sprovođenje odluke Severne Mitrovice bilo je faktički zaustavljeno do izjašnjenja centralnog nivoa, i to intervencijom policije.

Sličan spor pojavio se tokom leta 2026. godine u vezi sa planiranim muralom patrijarha Pavla u Severnoj Mitrovici. MALS je zatražio obustavljanje projekta i ponovno razmatranje njegove zakonitosti, pozivajući se na pitanja korišćenja javnog prostora, verske neutralnosti, jednakosti i sprovođenja javnih konsultacija.⁵⁶ Opština Severna Mitrovica odbacila je takvo tumačenje i u svom odgovoru tvrdila da Ministarstvo nema pravni osnov da na taj način osporava odluku donetu u okviru opštinskih nadležnosti.⁵⁷ Spor se tako više nije odnosio samo na sadržaj jedne odluke, već neposredno na granice ovlašćenja centralnog nivoa da interveniše u oblastima koje lokalna vlast smatra svojim izvornim nadležnostima.

Sporovi nisu ograničeni samo na administrativno razmatranje pojedinačnih akata. U izveštaju generalnog sekretara UN navodi se da je Severna Mitrovica UNMIK-u izrazila zabrinutost zbog nenajavljenih poseta Kosovske policije u vezi sa administrativnim pitanjima i zapošljavanjem, koje

⁵² Vlada Republike Kosovo. Uredba (VRK) br. 03/2026 o postupku administrativnog razmatranja opštinskih akata, <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=117436>.

⁵³ United Nations. Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo. S/2026/264, op. cit.

⁵⁴ Policija Kosova, „Shoqërohen në stacion policor dy persona për vandalizëm / Two individuals taken to the police station for vandalism“, <https://www.kosovopolice.com/shoqerohen-ne-stacion-policor-dy-persona-per-vandalizem/>.

⁵⁵ KoSSev, „Jednoglasno usvojeno da se stavi van snage odluka o uklanjanju znaka 'Ja volim Mitrovicu' – rasprava o ovoj temi na sledećoj sednici“, <https://kossev.info/jednoglasno-usvojeno-da-se-stavi-van-snage-odluka-o-uklanjanju-znaka-ja-volim-mitrovicu-rasprava-o-ovoj-temi-na-sledecoj-sednici/>.

⁵⁶ KoSSev, „The Ministry of Local Self-Government rejected the mural of Patriarch Pavle in North Mitrovica“, <https://kossev.info/en/ministarstvo-lokalne-samouprave-odbilo-mural-patrijarha-pavla-u-severnoj-mitrovici/>.

⁵⁷ KoSSev, „Spor oko murala patrijarha Pavla: Opština Severna Mitrovica odbacila primedbe Ministarstva, tvrdi da je zahtev pravno neosnovan“, <https://kossev.info/spor-oko-murala-patrijarha-pavla-opstina-severna-mitrovica-odbacila-primedbe-ministarstva-tvrdi-da-je-zahtev-pravno-neosnovan/>.

je opština smatrala izlaskom iz uobičajenog domena policijskog postupanja. Istim izveštajem beleže se i problemi koje su sve četiri nove administracije prijavile nakon preuzimanja vlasti, uključujući nedostajuću dokumentaciju, ograničene finansijske i kadrovske kapacitete i jezičke prepreke.⁵⁸

Da pitanje odnosa centralnog i lokalnog nivoa prevazilazi pojedinačne sporove pokazao je i sastanak predstavnika Evropske unije i država članica sa gradonačelnicima četiri severne opštine u Zvečanu u julu 2026. godine. Gradonačelnici su među problemima koji utiču na funkcionisanje opština naveli nedostatak arhivske dokumentacije, kvalifikovanog kadra, budžetska ograničenja i imovinskoppravna pitanja, ali i „kontrolu centralnog nivoa nad opštinskim aktivnostima“.⁵⁹ EU je nakon sastanka naglasila podršku snažnoj lokalnoj samoupravi i decentralizaciji zasnovanoj na Ustavu i Zakonu o lokalnoj samoupravi, potrebu za boljom koordinacijom centralnog i lokalnog nivoa i jednaku primenu principa vladavine prava širom Kosova.⁶⁰

Posmatrani zajedno, ovi primeri ukazuju da centralni nadzor nakon promene vlasti na severu nije ostao apstraktno pravno pitanje. U više navrata preispitivane su konkretne odluke novih lokalnih vlasti, a u pojedinim slučajevima njihovo sprovođenje je bilo neposredno zaustavljeno ili odloženo do izjašnjenja centralnih institucija. Zato se efikasnost i odgovornost severnih opština ne mogu u svim oblastima procenjivati izolovano od prostora koji im centralne institucije u praksi ostavljaju za sprovođenje sopstvenih odluka.

To, međutim, ne umanjuje odgovornost samih opština u oblastima koje su jasno u njihovoj neposrednoj kontroli. Dostupnost opštinskih dokumenata, ažurnost internet stranica, transparentnost budžetskih i drugih lokalnih procedura, upravljanje osobljem, unutrašnje kontrole i komunikacija sa građanima ostaju pitanja za koja odgovornost prvenstveno snose lokalne administracije.

⁵⁸ United Nations, Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo. S/2026/264, op. cit.

⁵⁹ KoSSev, „EU after meeting in Zvečan: Stronger local self-government, better coordination with Pristina and equal application of the rule of law“, <https://kossev.info/en/eu-posle-sastanka-u-zvecanu-jaca-lokalna-samouprava-bolja-koordinacija-sa-pristinom-i-jednaka-primena-vladavine-pravasamo-dva-dana-nakon-sto-je-prvi-put-javno-dovela-u-pitanje-zakonitost-razresenja/>.

⁶⁰ Ibid.

7. ZAKLJUČAK

Nalazi ove analize ukazuju da se transparentnost, integritet i odgovornost četiri opštine na severu Kosova moraju posmatrati u specifičnom institucionalnom kontekstu. Lokalne institucije na severu u sadašnjem institucionalnom okviru relativno su mlade. U kosovskom sistemu lokalne samouprave počele su da funkcionišu početkom 2014. godine, a ni tokom naredne decenije nisu imale dug period neprekinutog i stabilnog institucionalnog razvoja. Povlačenje kosovskih Srba iz institucija u novembru 2022. godine predstavljalo je veliki prekid, dok su nakon izbora 2023. godine, održanih uz bojkot ogromne većine srpskog stanovništva, opštine više od dve godine vodile administracije koje nisu uživale širi politički legitimitet među većinskom zajednicom. Povratak srpskih predstavnika nakon izbora 2025. doneo je novu institucionalnu tranziciju, praćenu problemima sa dokumentacijom, kadrovima, finansijama, opremom i jezičkim kapacitetima.

U tom smislu, institucionalne slabosti utvrđene ovom analizom nisu nastale u stabilnom sistemu koji je imao dovoljno vremena da razvije svoje procedure i kapacitete. Naprotiv, reč je o lokalnim institucijama koje su tokom relativno kratkog perioda prošle kroz više ozbiljnih političkih i administrativnih potresa. To ne umanjuje njihovu odgovornost, ali predstavlja važan okvir za razumevanje problema kao što su nepotpune evidencije, slabe unutrašnje kontrole, nedostatak stručnog kadra i teškoće u ostvarivanju institucionalnog kontinuiteta. Revizorski nalazi posebno pokazuju da neke slabosti proizlaze iz nedostatka kapaciteta i evidencija, dok druge ukazuju na nedovoljno razvijene procedure i mehanizme integriteta.

Istovremeno, rezultati ankete pokazuju da građani prepoznaju ozbiljne probleme u otvorenosti i integritetu lokalne uprave. Dok ocene neposrednog kvaliteta opštinskih usluga nisu izrazito negativne, znatno nepovoljniji stavovi pojavljuju se kod dostupnosti informacija, transparentnosti javnih nabavki, zapošljavanja i mogućnosti građana da utiču na odluke. Zapošljavanje u javnom sektoru predstavlja najčešće označenu oblast korupcijskog rizika, dok više od dve trećine ispitanika korupciju vidi kao prisutnu makar u određenoj meri. Posebno je izražen deficit građanskog učešća. U tom pogledu indikativan je podatak da četiri od pet ispitanika nikada nisu učestvovala u javnoj raspravi ili konsultaciji, a svega petina smatra da građani mogu da utiču na opštinske odluke.

Zvanični izvori i pregled opštinskih internet stranica dopunjuju rezultate ankete konkretnim podacima o transparentnosti i funkcionisanju lokalnih administracija. Aktuelno stanje pokazuje razlike u ažurnosti internet stranica, organizaciji sadržaja i dostupnosti pojedinih kategorija dokumenata i informacija, uključujući njihovu dostupnost na službenim jezicima.

Tokom 2026. u delu opština obnovljeno je sprovođenje javnih konsultacija i budžetskih rasprava, ali ih ne prati ujednačena praksa objavljivanja rezultata, primljenih predloga i odgovora opštine. Slično tome, u oblasti javnih nabavki postoje odgovarajuće rubrike i pojedinačni dokumenti, ali pregled nije potvrdio sistematsku dostupnost svih relevantnih kategorija aktuelne dokumentacije.

Uočene slabosti u upravljanju imovinom i osobljem, finansijskom izveštavanju, dodeli subvencija i funkcionisanju interne revizije najvećim delom su dokumentovane za 2024. i 2025. godinu,

odnosno za period prethodnih administracija. Deo institucionalnog nasleđa predstavljaju i problemi sa kontinuitetom dokumentacije i evidencija iz prethodnog perioda, na koje su ukazivale aktuelne lokalne administracije. Dodatno, Leposavić, Zvečan i Zubin Potok nisu dostavili Ministarstvu administracije lokalne samouprave podatke za merenje opštinskog učinka za 2024. godinu, što ograničava mogućnost procene i poređenja njihovog učinka u okviru ovog sistema.

Novi mandat dodatno se odvija u okolnostima pojačanih sporova sa centralnim institucijama. Od decembra 2025. godine više odluka severnih opština bilo je predmet administrativnog preispitivanja, a u pojedinim slučajevima njihovo izvršenje bilo je faktički odloženo do izjašnjenja centralnog nivoa. Zbog toga se odgovornost lokalnih vlasti u pojedinim oblastima ne može potpuno odvojiti od načina na koji centralne institucije koriste svoja nadzorna ovlašćenja. Istovremeno, sporovi sa centralnim nivoom ne mogu biti opravdanje za slabosti u oblastima koje opštine neposredno kontrolišu, kao što su objavljivanje dokumenata, unutrašnje procedure, upravljanje osobljem, finansijske kontrole i komunikacija sa građanima.

Ključni izazov narednog perioda zato nije samo ispravljanje pojedinačnih nepravilnosti, već institucionalna stabilizacija četiri severne opštine. Njihovo dugoročno funkcionisanje zahteva istovremeno jačanje administrativnih kapaciteta, transparentnosti i sistema integriteta, obnovu odnosa sa građanima i predvidiv odnos sa centralnim nivoom koji omogućava lokalnoj samoupravi da vrši nadležnosti koje su joj pravnim okvirom poverene. Poseban značaj ima pretvaranje formalno uspostavljenih mehanizama transparentnosti i učešća građana u redovnu i dokumentovanu administrativnu praksu.

1. Stabilizovati institucionalne kapacitete i obezbediti kontinuitet rada opština. Potrebno je sistematski urediti arhive i registre, izvršiti popis dokumentacije i imovine, popuniti ključna stručna radna mesta i obezbediti funkcionalne mehanizme interne revizije i kontrole. Potrebno je uspostaviti i jasne procedure za primopredaju odluka, evidencija i druge dokumentacije prilikom promene lokalnih administracija. Posebnu pažnju treba posvetiti jezičkim kapacitetima administracije i dostupnosti usluga na službenim jezicima.

2. Uspostaviti jedinstven minimalni standard transparentnosti za sve četiri opštine. Zvanične internet stranice treba redovno da objavljuju odluke, zapisnike, budžete, finansijske izveštaje, planove i dokumentaciju o javnim nabavkama, pozive za konsultacije i tačne kontakt podatke. Objavljivanje informacija treba sistematski uskladiti sa obavezama iz Administrativnog uputstva MALS br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama. U oblasti javnih nabavki potrebno je obezbediti dostupnost relevantne dokumentacije kroz različite faze postupka, a ne samo pojedinačnih obaveštenja. Isti sadržaj treba blagovremeno da bude dostupan na svim službenim jezicima.

3. Ojačati sisteme integriteta i unutrašnjih kontrola u oblastima najvećeg rizika. Prioritet treba da budu transparentne procedure zapošljavanja, potpuna evidencija imovine, jasni kriterijumi za dodelu subvencija, funkcionalna interna revizija i sprovođenje lokalnih planova integriteta.

4. Obnoviti mehanizme neposrednog učešća građana. Opštine treba blagovremeno da objavljuju pozive za javne sastanke i konsultacije, aktivnije uključuju stanovnike udaljenih naselja i obezbede povratnu informaciju o tome kako su predlozi građana razmotreni i da li su uticali na odluke. Po završetku javnih konsultacija i budžetskih rasprava potrebno je objavljivati izveštaje o sprovedenom procesu, primljenim predlozima i odgovorima opštine na njih.

5. Učiniti mehanizme za prijavljivanje nepravilnosti i korupcije jasnijim i dostupnijim. Građanima i zaposlenima treba pružiti jasne informacije o tome kome se prijave podnose, koje procedure slede nakon prijave i koje mere zaštite postoje za uzbunjivače i druga lica koja prijavljuju nepravilnosti.

6. Obezbediti redovno izveštavanje u sistemu merenja opštinskog učinka. Opštine treba pravovremeno da dostavljaju potpune podatke MALS-u kako bi njihov rad mogao da bude obuhvaćen sistematskim praćenjem i upoređivanjem sa drugim lokalnim samoupravama. Redovno izveštavanje treba koristiti i kao instrument za prepoznavanje oblasti u kojima su potrebna dodatna poboljšanja.

7. Obezbediti predvidiv i proporcionalan odnos centralnog nadzora i lokalne autonomije. Administrativno razmatranje opštinskih akata treba da bude zasnovano na jasnom pravnom osnovu, obrazloženo i dosledno primenjivano prema svim opštinama. Centralne i lokalne institucije treba da razviju neposredne mehanizme koordinacije kako bi se pravni sporovi rešavali kroz propisane procedure, bez nepotrebnog ometanja redovnog funkcionisanja lokalne uprave.

9. IZVORI

1. Kosova Democratic Institute. *Transparometri Komunal* 2024. <https://kdi-kosova.org/publikimet/transparometri-komunal-2024/>.
2. Kosovo Online. „SO Leposavić usvojila budžetski okvir za 2027; Todić: Nismo ga mi odredili, sredstva iz granta Ministarstva finansija“. <https://www.kosovo-online.com/vesti/drustvo/leposavic-odrzana-peta-redovna-sednica-skupstine-opstine-18-6-2026>.
3. Kosovo Online. „Todić predstavio šestomesečni izveštaj: Oko 442.000 evra nasleđenih dugova“. <https://www.kosovo-online.com/vesti/politika/todic-predstavio-sestomesečni-izvestaj-oko-442000-evra-nasledjenih-obaveza-8-9-2026>.
4. KoSSev. „‘Gašenje nadležnosti’ ili ‘stručna pomoć’, SNP i Srpska lista različito tumače sporazum Zubinog Potoka i Gračanice“. <https://kossev.info/gasenje-nadleznosti-ili-strucna-pomoc-snp-i-srpska-lista-razlicito-tumace-sporazum-zubinog-potoka-i-gracanice/>.
5. KoSSev. „EU after meeting in Zvečan: Stronger local self-government, better coordination with Pristina and equal application of the rule of law“. <https://kossev.info/en/eu-posle-sastanka-u-zvecanu-jaca-lokalna-samouprava-bolja-koordinacija-sa-pristinom-i-jednaka-primena-vladavine-pravasamo-dva-dana-nakon-sto-je-prvi-put-javno-dovala-u-pitanje-zakonitost-razresenja/>.
6. KoSSev. „Jednoglasno usvojeno da se stavi van snage odluka o uklanjanju znaka ‘Ja volim Mitrovicu’ – rasprava o ovoj temi na sledećoj sednici“. <https://kossev.info/jednoglasno-usvojeno-da-se-stavi-van-snage-odluka-o-uklanjanju-znaka-ja-volim-mitrovicu-rasprava-o-ovoj-temi-na-slededcoj-sednici/>.
7. KoSSev. „Severna Mitrovica od MALS-a traži odluke iz perioda 2022–2025: ‘Znamo samo ono što su mediji prenosili’“. <https://kossev.info/severna-mitrovica-od-mals-a-trazi-odluke-iz-perioda-2022-2025-znamo-samo-ono-sto-su-mediji-prenosili/>.
8. KoSSev. „Spor oko murala patrijarha Pavla: Opština Severna Mitrovica odbacila primedbe Ministarstva, tvrdi da je zahtev ‘pravno neosnovan’“. <https://kossev.info/spor-oko-murala-patrijarha-pavla-opstina-severna-mitrovica-odbacila-primedbe-ministarstva-tvrdi-da-je-zahtev-pravno-neosnovan/>.
9. KoSSev. „The Ministry of Local Self-Government rejected the mural of Patriarch Pavle in North Mitrovica“. <https://kossev.info/en/ministarstvo-lokalne-samouprave-odbilo-mural-patrijarha-pavla-u-severnoj-mitrovici/>.
10. KoSSev/Alternativna. „Imovina četiri gradonačelnika na severu Kosova“. <https://kossev.info/imovina-cetiri-gradonacelnika-na-severu-kosova/>.

11. Ministarstvo administracije lokalne samouprave. Administrativno uputstvo MALS br. 04/2023 o otvorenoj administraciji u opštinama. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=84864>.
12. Ministarstvo administracije lokalne samouprave. *Izveštaj o funkcionisanju opština Republike Kosovo*. januar–decembar 2025. <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2026/04/RAPORT-PER-FUNKSIONIMIN-E-KOMUNAVE-TE-REPUBLIKES-SE-KOSOVES-SRB.pdf>.
13. Ministarstvo administracije lokalne samouprave. *Izveštaj o proceni transparentnosti u opštinama*. januar–decembar 2025. <https://mapl.rks-gov.net/sr/godisnji-izvestaji-mals-a/>.
14. Ministarstvo administracije lokalne samouprave. *Izveštaj o učinku opština*. januar–decembar 2025. <https://mapl.rks-gov.net/sr/godisnji-izvestaji-mals-a/>.
15. Ministria e Administrimit të Pushtetit Lokal. *Raporti i performancës së komunave*. janar–dhjetor 2024. <https://mapl.rks-gov.net/wp-content/uploads/2025/10/Raporti-i-performances-komunale-2024-1-1.pdf>.
16. Nacionalna kancelarija revizije. *Izveštaj revizije o godišnjim finansijskim izveštajima Opštine Zubin Potok za 2024. godinu*. https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_0d5a0013-4628-4432-b9a7-5de62f89ad8e.pdf.
17. Nacionalna kancelarija revizije. *Izveštaj revizije o godišnjim finansijskim izveštajima Opštine Leposavić za 2024. godinu*. https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_75edd373-5500-4b57-bfbd-e343e6526884.pdf.
18. National Audit Office. *Audit Report on Annual Financial Statements of the Municipality of North Mitrovica for Year 2024*. https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_8741ea2f-eb1a-4532-b878-01ebd227cd83.pdf.
19. National Audit Office. *Audit Report on Annual Financial Statements of the Municipality of Zvečan for Year 2024*. https://zka-rks.org/cms/ReportFiles/2025_837910b0-8d3c-403c-a714-736da38583ef.pdf.
20. Opština Leposavić. „Finansijski izveštaji“. <https://leposaviq.rks-gov.net/sr/finansijski-izvestaji/>.
21. Opština Leposavić. „Obaveštenje za ugovore“. <https://leposaviq.rks-gov.net/sr/obavestenje-za-ugovore/>.
22. Opština Leposavić. Zvanična internet stranica. <https://leposaviq.rks-gov.net/sr/>.
23. Opština Severna Mitrovica. „JAVNI POZIV – JAVNA RASPRAVA O BUDŽETU ZA 2027. GODINU“. <https://mitroviceeveriut.rks-gov.net/sr/news/%D1%98%D0%B0%D0%B2%D0%BD%D0%B0-%D1%80%D0%B0%D1%81%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%BE-%D0%B1%D1%83%D1%9F%D0%B5%D1%82%D1%83-%D0%BE%D0%BF%D1%88%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B5-%D1%81%D0%B5%D0%B2%D0%B5%D1%80/>.

24. Opština Severna Mitrovica. Finansijski izveštaji. <https://mitroviceeveriut.rks-gov.net/sr/finansijski-izvestaji/>.
25. Opština Severna Mitrovica. Kancelarija za nabavke. <https://mitroviceeveriut.rks-gov.net/sr/kancelarija-za-nabavke/>.
26. Opština Severna Mitrovica. Pristup službenim dokumentima. <https://mitroviceeveriut.rks-gov.net/sr/pristup-službenim-dokumentima/>.
27. Opština Zubin Potok. „Finansijski izveštaji“. <https://zubinpotok.rks-gov.net/sr/finansijski-izvestaji/>.
28. Opština Zubin Potok. „Kontakt“. <https://zubinpotok.rks-gov.net/kontakt/>.
29. Opština Zubin Potok. „Kontakti“. <https://zubinpotok.rks-gov.net/sr/kontakti/>.
30. Opština Zubin Potok. Zvanična internet stranica. <https://zubinpotok.rks-gov.net/sr/>.
31. Opština Zvečan. „Javna rasprava – takse / Konsultim publik – Taksat“. <https://zvecan.rks-gov.net/sr/thirrje-publike/javna-rasprava-takse-konsultim-publik-taksat/>.
32. Opština Zvečan. „Održana druga javna rasprava o Nacrtu budžeta Opštine Zvečan za period 2027–2029. godine“. <https://zvecan.rks-gov.net/sr/news/odrzana-druga-javna-rasprava-o-nacrtu-budzeta-opstine-zvecan-za-period-2027-2029-godine/>.
33. Opština Zvečan. „Održana javna rasprava o Nacrtu budžeta Opštine Zvečan za period 2027–2029. godine“. <https://zvecan.rks-gov.net/sr/lajmet/>.
34. Opština Zvečan. Zvanična internet stranica. <https://zvecan.rks-gov.net/sr/>.
35. Opština Zvečan. Zvanične informacije o funkcionisanju opštine i administrativnim izazovima. <https://zvecan.rks-gov.net/sr/lajmet/>.
36. Policija Kosova. „Shoqërohen në stacion policor dy persona për vandalizëm / Two individuals taken to the police station for vandalism“. <https://www.kosovopolice.com/shoqerohen-ne-stacion-policor-dy-persona-per-vandalizem/>.
37. Radio Kosovska Mitrovica. „Opština Severna Mitrovica održala javnu raspravu o Nacrtu budžeta za 2027. godinu“. <https://radiomitrovicasever.com/opstina-severna-mitrovica-odrzala-javnu-raspravu-o-nacrtu-budzeta-za-2027-godinu/>.
38. Razgovori sa predstavnicima četiri opštine na severu Kosova. septembar 2026.
39. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 03/L-040 o lokalnoj samoupravi. Službeni list Republike Kosovo. br. 28/2008. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2530&langid=2>.
40. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 04/L-042 o javnim nabavkama u Republici Kosovo. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=2772&langid=2>.
41. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 06/L-011 o sprečavanju sukoba interesa u vršenju javne funkcije. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=16314&langid=2>.
42. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 06/L-081 o pristupu javnim dokumentima. Službeni list Republike Kosovo. br. 13/2019. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=20505&langid=2>.

43. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 06/L-085 o zaštiti uzbunjivača. Službeni list Republike Kosovo. br. 22/2018. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=18303&langid=2>.
44. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 08/L-017 o Agenciji za sprečavanje korupcije. Službeni list Republike Kosovo. br. 19/2022. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=60591&langid=2>.
45. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 08/L-108 o prijavljivanju, poreklu i kontroli imovine i poklona. Službeni list Republike Kosovo. 10. avgust 2022. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=61304>.
46. Skupština Republike Kosovo. Zakon br. 08/L-284 o administrativnom razmatranju opštinskih akata. Službeni list Republike Kosovo. br. 24/2024. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=100034>.
47. United Nations. *Report of the Secretary-General on the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo*. S/2026/264. <https://digitallibrary.un.org/record/4109530>.
48. Vlada Republike Kosovo. Uredba br. 03/2026 o postupku administrativnog razmatranja opštinskih akata. <https://gzk.rks-gov.net/ActDetail.aspx?ActID=117436>.